potius appellari ad dilatandum, & ad differendum scelleris punitiones, tunc non debet admitti appellatio a comminata tortura.

μ Quod a sententia Excommunicationis per Decretum interlocutorium prolata detur appellatio, quia continet damnum irreparabile, resolvunt Duenh. Reg. 52. *fallent.* 2. Rebuff. ad *leges Gallicæ*, *tit. de Frivolis appell. in Rub. sub gloss.* 1. *in fine vers. Fallit, quando gravamen.* Gonzal. *d.* §. 1. *in Annot. num.* 179.

ν Quod sententia de compromisso faciendo, vel non, contineat gravamen irreparabile, docet Montald. *Cons. decis.* 39. *p.* 2. Et de Decreto condemnationis ad triremes idem resolvit Vinc. de Franch. *dec.* 139.

ξ *Ab his excipiuntur causæ, &c.*) Quid in beneficiis reservatis ratione manus appositionis, an possit cognosci in Curia in prima instantia? Sacra Cardin. Congreg. decrevit, quod sic, teste Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancel. gloss.* 52. *num.* 36. *& sequenti.* † Vide text. in *cap. nec licuit* 17. *dist. & in cap. majores*, *de Baptis.* & Martam *voto* 209. *per totum.*

Auditores Cameræ causas obligationes Camerali firmatas in partibus existentes avocare posse, etiamsi extra Curiam contraxerint, & licet pendeant coram Ordinariis, resolvunt Lanc. *de Attentatis, lite pendente, limit.* 15. *num.* 8. *& cap.* 20. *limit.* 26. Flores Vari. *quæst. lib.* 1. *quæst.* 12. *num.* 48. Steph. Gratian. *discept. forens. cap.* 118. *in fine.*

ο *Manu propria subscribendum.*) Vide Marchesan. in *praxi commiss.* 6. *commiss. num.* 52.

π *Ad hæc causæ matrimoniales, &c.*) Vide Guttier. *pract. lib.* 3. *quæst.* 26. *num.* 1. Soarez de Paz. *tom.* 2. *prælud.* 1. *num.* 8. ubi etiam resolvit hoc Decretum non procedere in judicibus Ordinum Militarium, ad quos etiam pertinet cognitio causarum gravissimarum.

† Vide Mich. Agiam. *de exhibend. anxil. fundamento* 15. *p.* 513. Salzed. ad *Bernard. Diaz in prax. can. cap.* 3. *lit. A.* Bobadill. *lib.* 2. *suæ politicæ cap.* 17. *num.* 32. Tiber. Decian. *cons.* 98. *n.* 3. *&* 6. *vol.* 2.

* *Aut aliorum inferiorum judicio.*) Vide Prosp. Farinac. *decis.* 100. *per totum vol.* 1. *crim.* Rotam noviss. *decis.* 713. *in recoll. a Farinac.*

† *Episcopi tantum examine.*) Vide Menoch. *cons.* 69. *n.* 10.

* *Pauperta tem probaverit.*) Vide Martam. *d. voto* 209. *n.* 7.

ρ *Et alimenta & expensas litis velit subministrare.*) Vide Crescent. *dec.* 233. Aloys. Ricc. in *Collect. decis. p.* 4. *Collect.* 853. *in med.*

σ *Eoque negligente.*) An propter negligentiam Episcopi devolvatur jurisdictio ad Archiepiscopum? Affirmant Afflict. in *cap. Imperialem*, §. *præterea*, *num.* 33. *de prohibita feudi alien. per Feder.* Prosp. de Augustin. in *addit. ad Quarant. in summa Bullarii*, *verbo*, *Archiepiscopi auctoritas*, *vers.* 19. *auctoritas*, *in fin. lit. M.*

τ *Præterea si quis in casibus a jure permissis, &c.*) Vide Steph. Gratian. *discept. forens. cap.* 121. *num.* 15. ubi a *num.* 18. *cum multis seqq.* dicit, quod hæc Concilii dispositio habet locum etiam in actis factis in partibus coram judice delegato. Et procedere in quocumque judice censuisse Rot. in *una Majorig. Officii Pœnitentiariæ* 1591. coram Illustriss. Blanchetto, refert Aloys. Ricci. in *Collect. decis. p.* 4. *Collect.* 1356. * Vide etiam Manticam *decis.* 2. *ex num.* 1.

† *Acta omnia, &c.*) Vide Paz. in *praxi tom.* 2. *p.* 5. *cap. uni. num.* 7. *&* 14. Petr. Greg. Tholosan. *de appellation. lib.* 6. *cap.* 7. *num.* 3. Rotam Romanam in *decis.* 69. *num.* 3. *in recollectis a Farinac. & decis.* 107. 657. *&* 812. Aloys. Ricci. *decis.* 510. *num.* 3. *vers. Cæterum.* Leonin. *decis.* 106. *num.* 4. Farinac. *decis.* 114. *volum.* 2. *crim. & etiam decis.* 116. 123. 143. 144. 161. *& in decis.* 178. 188. *& decis.* 200. & Giurbam. in *decis.* 29. *num.* 1. 6. *& seq.*

* *Notarius congruæ mercede accepta, &c.*) Vide Paz. in *d.* 5. *p. cap. uni. num.* 24. Greg. Tholosan. *d. cap.* 7. *num.* 3. *& cap.* 9. *ex num.* 2. & quæ dicta sunt sup. in *sess.* 13. *cap.* 3. *de reform.*

υ *Et aliis quibuscumque consuetudinibus.*) Sacram Card. Congreg. censuisse immemorabiles sub hoc Decreto non comprehendi, resolvit Gonzal. ad *reg.* 8. *Cancell. Gloss.* 33. *num.* 5. † & Farin. in *præsenti*, & Seraphin. *decis.* 583. *num.* 2. Stephan. Gratian. *discept. forens. tom.* 3. *cap.* 492. *num.* 5. *&* 6. & Garc. *de benefic.* 3. *p. cap.* 2. *num.* 194.

Vide annot. ad hoc *caput in appendice sub discursu* 33. *Card. de Luca.*

CA-

CAPUT XXI.

Declaratur ex certis verbis suprapositis non immutari solitam rationem tractandi negotia in generalibus Conciliis.

CUpiens sancta Synodus, ut ex decretis ab ea editis nulla unquam futuris temporibus dubitandi occasio oriatur, verba illa posita in decreto, publicato Sessione prima, sub beatissimo Domino nostro Pio IV. (*a*) videlicet: Quæ proponentibus Legatis, ac Præsidentibus, ad horum temporum levandas calamitates, sedandas de religione controversias, coercendas linguas dolosas, depravatorum morum abusus corrigendos, Ecclesiæ veram & Christianam pacem conciliandam apta & idonea ipsi sanctæ Synodo videbuntur; explicando declarat, mentis suæ non fuisse, ut in prædictis verbis solita ratio tractandi negotia in generalibus Conciliis ulla ex parte immutaretur; neque novi quidquam, præter id, quod a sacris Canonibus, vel generalium Synodorum forma hactenus statutum est, cuiquam adderetur, vel detraheretur.

a Sup. sess. 11.

Indictio futuræ Sessionis.

Insuper eadem sacrosancta Synodus proximam futuram Sessionem feria quinta post Conceptionem Beatæ Mariæ Virginis, quæ erit dies nona mensis Decembris, proxime venturi, habendam esse statuit, & decernit, cum potestate etiam abbreviandi; in qua Sessione tractabitur de sexto nunc in eam delato capite, & de reliquis reformationis capitibus jam exhibitis, deque aliis ad eam pertinentibus. Si vero opportunum videbitur, & tempus patietur, poterit etiam de nonnullis dogmatibus tractari, prout suo tempore in Congregationibus proponentur.

Abbreviata est dies Sessionis.

SESSIO VIGESIMAQUINTA,

Quæ est nona, & ultima

SUB PIO IV. PONTIFICE MAXIMO,

Cœpta die 3. absoluta die 4. Decemb. M. D. LXIII.

Decretum de Purgatorio.

α βγ CUm Catholica Ecclesia, Spiritu sancto edocta, ex sacris literis, & antiqua Patrum traditione, in sacris Conciliis, & novissime in hac œcumenica Synodo docuerit, (*a*) Purgatorium esse, animasque ibi detentas, fidelium suffragiis, potissimum vero acceptabili altaris sacrificio juvari; præcipit sancta Synodus Episcopis, ut sanam de Purgatorio doctrinam, a sanctis Patribus, & sacris Conciliis traditam, a Christi fidelibus credi, teneri, doceri, & ubique prædicari, diligenter studeant. Apud rudem vero plebem difficiliores, ac subtiliores quæstiones, quæque ad ædificationem non faciunt, & ex quibus plerumque nulla fit pietatis

a 1. Cor. 5.

accessio, a popularibus concionibus secludantur. Incerta item, vel quæ specie falsi laborant, evulgari, ac tractari non permittant. Ea vero, quæ ad curiositatem quamdam, aut superstitionem spectant, vel turpe lucrum sapiunt; tamquam scandala, & fidelium offendicula prohibeant. Curent autem Episcopi, ut fidelium vivorum suffragia, Missarum scilicet sacrificia, orationes, Eleemosynæ, aliaque pietatis opera, quæ a fidelibus pro aliis fidelibus defunctis fieri consueverunt, secundum Ecclesiæ institutа pie, & devote fiant, & quæ pro illis ex testatorum fundationibus, * vel alia ratione debentur; non perfunctorie, sed a sacerdotibus, & Ecclesiæ ministris, & aliis, qui hoc præstare tenentur, diligenter & accurate persolvantur.

REMISSIONES.

a Vide Valverd. Bellarm. & Lensen. in *suis tract. de Purgatorio*. Castr. adversus *hæres. verbo, Purgatorium*, P. Sot. *de Instruct. Sacerd. lect. 1. de Purgatorio*, Theod. Peltan. *de Purgat.* Cordub. *lib. 1. quæst. 9. de Indulgent.* Gregor. de Valentia, *tom. 4. disp. 11. de locis seu receptaculis animarum post mortem, quæst. 1. puncto 1.* Nicol. Diaz. *en el tratado del juyzio final, c p. 6. §. 2.* P. Soarez *tom. 4. disp. 45. sect. 1.* optime el Doctor Martim. Carrillo *en la explication de la Bulla de los defuntos, in prine.* Ft. Emman. *quæst. Regul. tom. 3. q. 44. art. 1.* P. Ægid. *de Sacram. & censur. tom. 2. disp. 11.*

β De loco Purgatorii, vide Valent. *dict. quæst. 1. puncto 2.* P. Soarez *dict. disp. 41. sect. 2.* D. Martin. Carrillo ubi supra *p. 1. cap. 2.* P. Ægid. *d. disp. 11. dub. 2. num. 17. cum seq.*

γ Quas pœnas animæ in Purgatorio patiantur, explicant Petr. Soarez *lect. 2. de Purgat.* Angles *p. 1. Florum Theolog. qu. 4. de Purgat. diffic. 3.* Joan. Lensen. *de fidelium animarum Purgat. lib. 1. cap. 2.* Vivald. in *Candel. aureo, p. 1. de Purgat. num. 8.* Card. Bellarm. *lib. 2. de Purgat. cap. 16. cum quatuor seqq.* P. Valent. *dict. disp. 11. quæst. 1. punct. 2.* P. Soarez *tom. 4. disp. 46. sect. 1. & 2.* P. Ægid. *dict. disp. 11. dub. 3. num. 19. cum sequentibus*, D. Martin. Carrillo ubi supra *p. 1. cap. 3.*

* *Ex quæ pro illis ex testatorum fundationibus.*) Vide Didac. Covar. in *cap. 3. num. 5. & in cap. hæredes num. 1. & 4. de testam. & lib. 3. variar. resolut. cap. 6.* & quos retulimus supra *Sessione. 22. cap. 8.*

De Invocatione, & veneratione, & Reliquiis Sanctorum, & sacris imaginibus.

a MAndat sancta Synodus omnibus Episcopis, & cæteris docendi munus, curamque sustinentibus, ut juxta Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ usum, a primævis Christianæ religionis temporibus receptum, sanctorumque Patrum consensionem, & sacrorum Conciliorum decreta, imprimis de Sanctorum intercessione, invocatione, Reliquiarum honore, & legitimo imaginum usu, fideles diligenter instruant, β docentes eos, Sanctos una cum Christo regnantes, orationes suas pro hominibus Deo offerre; bonum, atque utile esse suppliciter eos invocare; & ob beneficia impetranda a Deo per filium ejus JESUM Christum Dominum nostrum, qui solus noster Redemptor, & Salvator est, ad eorum orationes, opem, auxiliumque confugere: illos vero, qui negant Sanctos, æterna felicitate in cœlo fruentes, invocandos esse; aut qui asserunt, vel illos pro hominibus non orare; vel eorum, ut pro nobis etiam singulis orent, invocationem esse idololatriam; vel pugnare cum verbo Dei, adversarique honori unius mediatoris Dei, & hominum Jesu Christi; vel stultum esse, in cœlo regnantibus voce, vel mente supplicare, impie sentire. Sanctorum quoque Martyrum, & aliorum cum Christo viventium sancta corpora, quæ viva membra fuerunt Christi, (a) &

a 1. Cor. 3. (a) & templum Spiritus sancti, ab ipso ad æternam vitam suscitanda, & glorificanda, a fidelibus veneranda esse: per quæ multa beneficia a Deo hominibus præstantur: ita ut affirmantes, Sanctorum Reliquiis veneration em, atque honorem non deberi; vel eas aliaque sacra monumenta a fidelibus inutiliter honorari; atque eorum opis impetrandæ causa Sanctorum γ memorias frustra frequentari; b Concil. Nic. 2. omnino damnandos esse, (b) prout jam pridem eos damnavit, & nunc etiam damnat Ecclesia. Imagines porro Christi, Deiparæ Virginis, & aliorum Sanctorum, in templis præsertim habendas, & retinendas, eisque debitum honorem, & veneration em impertiendam, non quod credatur inesse aliqua in iis Divinitas, † vel virtus, propter quam sint colendæ; vel quod ab eis sit aliquid petendum, vel quod fiducia in imaginibus sit figenda; veluti olim fiebat a Gentibus, quæ in c Ps. 134. d. idolis (c) spem suam collocabant; sed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad (d) prototypa, quæ illæ repræsentant: ita ut per imagines, quas osculamur, & coram quibus caput aperimus, & procumbimus, Christum adoremus, & sanctos, quorum illæ similitudinem gerunt, veneremur, * id quod Conciliorum, præsertim vero secundæ Nicenæ Synodi decretis contra imaginum oppugnatores est sancitum.

d Concil. Nic. 2. act. 3.

Illud vero diligenter doceant Episcopi, per historias mysterium nostræ redemptionis, picturis, vel aliis similitudinibus expressas, erudiri, & confirmari populum in articulis fidei commemorandis, & assidue recolendis: tum vero ex omnibus sacris imaginibus magnum fructum percipi; non solum, quia admonetur populus beneficiorum, & munerum, quæ a Christo sibi collata sunt, sed etiam, quia Dei per Sanctos miracula & salutaria exempla oculis fidelium subjiciuntur; ut pro iis Deo gratias agant, ad Sanctorumque imitationem vitam moresque suos componant, excitenturque ad adorandum, ac diligendum Deum, & ad pietatem colendam. Si quis autem his decretis contraria docuerit, aut senserit, anathema sit. In has autem sanctas & salutares observationes, si qui abusus irrepserint, eos prorsus aboleri sancta Synodus vehementer cupit, ita ut nullæ falsi dogmatis imagines, & rudibus periculosi erroris occasionem præbentes, statuantur. Quod si aliquando historias, & narrationes sacræ Scripturæ, cum id indoctæ plebi expediet, exprimi, & figurari contigerit; doceatur populus, non propterea divinitatem figurari, quasi corporeis oculis conspici, vel coloribus, aut figuris exprimi possit. Omnis porro superstitio in Sanctorum invocatione, Reliquiarum veneratione, & imaginum sacro usu tollatur, omnis turpis quæstus eliminetur, omnis denique lascivia vitetur, ita ut procaci venustate imagines non pingantur, nec ornentur, & Sanctorum celebratione, ac Reliquiarum visitatione homines ad comessationes, atque ebrietates non abutantur; quasi festi dies in honorem Sanctorum per luxum, ac lasciviam agantur. Postremo, tanta circa hæc diligentia, & cura ab Episcopis adhibeatur, ut nihil inordinatum, aut præpostere, & tumultuarie accommodatum, nihil profanum, nihilque inhonestum appareat, (e) cum domum Dei deceat sanctitudo. Hæc ut fidelius observentur, statuit sancta Synodus, nemini licere ullo in loco, vel Ecclesia etiam quomodolibet exempta, β ullam insolitam ponere, vel ponendam curare imaginem, nisi ab Episcopo approbata fuerit, nulla etiam admittenda esse nova miracula, γ nec novas Reliquias recipiendas, nisi eodem

e Psal. 92. 2. c. decr. de Immu. Eccl. in 6.

recognoscente & approbante Episcopo, qui simul atque de iis aliquid compertum habuerit, ζ adhibitis in consilium Theologis, & aliis piis viris, ea faciat, quæ veritati, & pietati consentanea judicaverit. Quod si aliquis dubius, aut difficilis abusus sit extirpandus, vel omnino aliqua de iis rebus gravior quæstio incidat; Episcopus antequam controversiam dirimat, Metropolitani, & comprovincialium Episcoporum, in Concilio Provinciali sententiam exspectet; ita tamen, ut nihil, inconsulto Sanctissimo Romano Pontifice, novum, aut in Ecclesia hactenus inusitatum decernatur.

REMISSIONES.

α Vetustissimum esse in Ecclesia Dei, & a sanctis Patribus comprobatum usum sanctarum imaginum picturam, earumdemque adoratio pluribus testimoniis confirmatur; & resolvunt Sim. Majol. in *tract. de sacris imaginibus*. Alphons. a Castro *lib.* 8. *ad versus hæreses*, *verb. Imago*. Sebast. Medices in *summa omnium hæresum*, *p.* 1. *verb. Imago*. Guillelm. Duran. in *rationali divin. offic. lib.* 1. *cap.* 3. Simanch. *de Cathol. instit. cap.* 33. *a princ.* Barthol. a Medi. *p.* 2. *instr. de Confessore*, *cap.* 14. §. 1. *post med.* Card. Bellarm. in *disp. fidei Cathol. controv.* 7. *lib.* 2. Azeved. *lib.* 3. *a princ. tit.* 1. *lib.* 1. *novæ Recop.* Fusc. *de Visitat. lib.* 1. *cap.* 9. Fr. Hieron. Roman. *lib.* 4. *de Republ. Christiana*, *cap.* 7. *fol.* 199. Navar. in *Manual. cap.* 11. *num.* 21. *vers. 7i & cap.* 27. *num.* 196. Sarm. *lib.* 2. *Selectar. cap.* 14. *num.* 2. Valent. 2. 2. *disp.* 6. *quæst.* 1. *puncto* 6. P. Soarez in 3. *part. D. Thom. quæst.* 25. *art.* 3. *disp.* 54. *per septem sectiones*. Vasquez *de Adorat. imag. lib.* 3. *disp.* 3. *num.* 78. P. Azor. *instit. Moral. p.* 1. *lib.* 9. *cap.* 6. *col.* 855. *cum seqq. & cap.* 8. *col.* 864. Fr. Emmanuel *quæst. Regul. tom.* 3. *quæst.* 55. *art.* 1.

* Vide etiam Majol. *de sacris imaginib. per tot. maxime centur.* 13. *ex cap.* 14. *& centur.* 7. *cap.* 21. *&* 4. & relatos a nostro Petro Cened. in *collectan.* 22. *ad sextum*, *&* in *collectan.* 52. *ad decretales ex num.* 1.

β *Decentes eos Sanctos una cum Christo regnantes*.) Vide Navar. in *tract. de Orat. noctab.* 1. *num.* 21. D. Cyprian. *Epist.* 57. & ibi latam additionem Jacobi Pamelii *num.* 14.

γ *Memorias frustra frequentari*.) De peregrinatione ad Sanctorum memorias, vide Fr. Joseph. de Siguenza in *vita D. Hieronymi lib.* 4. *cap.* 9. *pag. mihi* 451.

† *Inesse in eis aliqua divinitas*, *&c.*) Hæc Majolum dicta *centur.* 7. *c.* 2. Conrad. Brun. *de ceremon. Ecclesiast. lib.* 6. *cap.* 7. *fol. mihi* 206.

* *Quorum illæ similitudinem gerunt*, *ne revemur*.) Vide B. Augustin. in *tom.* 9. *operum suorum*, *l. ubi. de visitatione infirmorum*. Azeved. late in *l.* 3. *tit.* 1. *lib.* 1. *novæ Recopil.*

δ *Ullam insolitam ponere*, *vel ponendam curare imaginem*.) Vide late Thom. Sanchez in *præcept. Decal. lib.* 2. *cap.* 43. *num.* 6. ubi *num.* 7. cum Philiarch. *de officio Sacerd. tom.* 1. *p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 9. in fine resolvit, nec in aliati domus privatæ licere eam imaginem Sancti non canonizati tenere, si sola in eo sit, & cum lampade, *&* num. 10. asserit solas reliquias Sancti canonizati posse Episcopum approbare, ut publice venerentur.

ε *Nec novas reliquias recipiendas*.) Sacra Cardinalium Congregatio sic censuit: Sanctorum reliquiæ antiquæ habendæ sunt in illa veneratione, qua hactenus fuerunt, si vero sint novæ, Episcopus servet hoc Decretum.

ζ *Adhibitis in consilium Theologis*.) Vide P. Azor. *instit. Moral. p.* 1. *lib.* 9. *cap.* 8. *coll.* 866.

De Regularibus, & Monialibus.

EAdem sacrosancta Synodus reformationem prosequens, ea, quæ sequuntur, statuenda esse censuit.

CAPUT I.

Secundum tenorem & rigorem suæ regulæ indispensabiliter vivant Regulares, idque observari curent Superiores valde stricte.

QUoniam non ignorat sancta Synodus, quantum ex Monasteriis pie institutis, & recte administratis, in Ecclesia Dei splendoris, atque utilitatis oriatur; necessarium esse censuit, quo facilius, ac maturius, ubi collapsa est, vetus & regularis disciplina instauretur, & constantius, ubi conservata est, perseveret, præcipere; prout hoc Decreto præcipit: α ut omnes Regulares, tam viri, quam mulieres, ad Regulæ, quam professi sunt, præscriptum vitam instituant, & componant; atque inprimis, 1. quæ ad suæ professionis perfectionem (*a*) ut obedientiæ, paupertatis, & castitatis, ac si quæ alia sunt alicujus Regulæ, & Ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum respective essentiam, necnon ad communem vitam, victum, & vestitum conservanda pertinentia, fideliter observent. β Omnisque cura & diligentia a Superioribus adhibeatur tam in Capitulis generalibus, & provincialibus, quam in eorum visitationibus, quæ suis temporibus facere non prætermittant, ut ab illis non recedatur: (*b*) cum compertum sit, γ ab eis non posse ea, quæ ad substantiam Regularis vitæ pertinent, relaxari. Si enim illa, quæ bases sunt, & (*c*) fundamenta totius Regularis disciplinæ, exacte non fuerint conservata, totum corruat ædificium, necesse est.

α Clem. exivi, ¶. cum igitur, in prin. de verb. sign.

b c. cum ad monasterium, in fin. de statu monach.

c c. cum Paulus, 1. §. 2.

DECLARATIONES.

1. *Quæ ad suæ professionis perfectionem*.) Censuit tamen Congregatio, quod Ordinarius permittere debet tertiarias Moniales S. Francisci sub obedientia Fratrum Minorum, quemadmodum ante fuerunt, & providere, ut professionem earum solemnium votorum quampriumum emittant, ex instituto religionis S. Francisci, cui sunt additæ: si tamen non emiserunt, eas cogere non debet, ut habitum mutent, vel ut velo nigro utantur, si illarum Ordo id non requirat. Postremo infra septa monasterii illas claudere debet. Infra *Sess.* 25. *de Reform. Regul. cap.* 5. §. *Clausuram*.

REMISSIONES.

α *Ut omnes Regulares*, *&c.*) Vide opti- *Conc. Trid. cum Gall.*

me Nav. in *cap. Nullum* 14. *q.* 2. *num.* 24. *&* 32. *& in cap. Statutum*, 19. *q.* 3. *num.* 66. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 2. *q.* 37. *art.* 3. *& tom.* 3. *q.* 29. *art.* 14. P. Ribaden. in *libro*, *quem in lucem edidit*, *pro defensione Societatis JESU cap.* 18.

β *Omnisque cura & diligentia a superioribus*, *&c.*) Vide Fr. Emman. *tom.* 2. *quæst.* 4. *art.* 2. Et quomodo Prælati in reformatione debeant se habere, vide *quæst. art.* 4.

γ *Ab eis non posse ea quæ ad substantiam regularis vitæ pertinent*, *relaxari*.) Vide Fr. Emman. *tom.* 1. *quæst.* 26. *art.* 1. P. Valer. Regin. in *praxi fori pœnit. lib.* 18. *num.* 390. *& seq. vers. Octavum*.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice sub discursu* 34. *Card. de Luca*.

CAPUT II.

Proprietatis vitium a Monasteriis extruditur: cuncta collata legata convenienter distribuuntur. Proprietarius biennio esto elinguis in Capitulo & de eo taceatur.

1. α * NEmini igitur Regularium, tam virorum, quam mulierum, liceat β &c. bona immobilia, vel mobilia, cujuscumque qualitatis fuerint, etiam quovis modo ab eis acquisita (*a*) tamquam propria, † aut etiam nomine conventus, 2. possidere, vel tenere, sed statim 3. Superiori tradantur, 4. conventuique incorporentur. * 5. Nec deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, † etiam ad usumfructum, vel usum, administrationem, aut commendam. 6. Administratio autem bonorum Monasteriorum, seu conventuum ad solos officiales eorumdem, 7. ad nutum Superiorum amovibiles, pertineat. Mobilium vero usum ita Superiores permittant, ut eorum suppellex statui paupertatis, quam professi sunt, conveniat; 8. nihilque superflui in ea sit: 9. nihil etiam, quod necessarium, eis denegetur. * ζ Quod si quis

α c. & c. cum ad Monasterium, de stat. reg.

aliter quidquam tenere deprehensus, aut convictus fuerit; 10. is biennio activa & passiva voce privatus sit, atque etiam juxta suæ Regulæ, & Ordinis constitutiones puniatur.

DECLARATIONES.

1. *Nemini igitur Regularium.*) Regulares tam fœminæ, quam masculi, non possunt tenere propria, sed omnia dare debent suis superioribus, per quos provideatur primo, ut subveniatur necessitatibus earum, vel eorum, quibus munera destinata fuerunt.

2. *Possidere vel tenere.*) Moniales tamquam proprium possidere nihil possunt, etiam de eo, quod suis manibus laborando acquirunt, vel eis a parentibus donatur; etiam hoc posito quod Monasterium esset pauperrimum.

3. *Superiori tradantur.*) Moniales & Regulares cæteri res etiam parvi momenti sibi donatas, aut alias acquisitas, uti proprias, retinere non possunt, sed Superiori resignandæ sunt.

4. *Conventui incorporentur.*) Quicquid singulæ moniales, quocumque titulo, acquisierint, totum ad Abbatissæ manus deferri oportet: quæ in primis ex hujusmodi acquisitionibus subveniat arbitrio suo necessitatibus illius monialis, cujus opera, vel contemplatione fuerunt datæ: quod vero reliquum erit convertat in communem usum totius Monasterii, curabit ut victus monialium quotidianus communis sit, & in coctura, & in usu.

In causa D. Aldonzæ de Toledo, quæ viro mortuo, facta est monialis S. Francisci, sibique permittente filio reservavit circiter 200. aureos ad usum suum, quia contra Concilium est moniales habere aliquid proprium, visum est dandam eam pecuniam Priorissæ, quæ providebit necessitati ipsius Aldonzæ.

Si quis affert munera vel eleemosynam, vel aliquid, quod Sacrarum Virginum manibus elaborandum sit, det Abbatissæ, vel illis, quæ ab ea præpositæ sunt, modo præsente earum procuratore, neque alii det, neque cum ea quisquam præterea alloquatur.

5. *Nec deinceps liceat superioribus.*) Nisi soli Papæ, qui solet monachis concedere vim testandi, dummodo consensus superioris ad illud accedat, & de modica quantitate disponatur.

Ex dispositione inferiorum Summi Pontificis, non licet Regularibus possidere vel tenere agros, annuos reditus, aliaque bona immobilia superflua, obstante hoc Decreto.

6. *Administratio autem bonorum.*) Electio Officialium, qui administratum sunt Monasteriorum bona, ad Monasterii spectat Superiores: & ideo licet Episcopus sit eis Superior, ipsi tamen possunt eligere officiales, non autem id faciat Episcopus.

Officiales electi pro administratione bonorum Monasterii, a Superioribus ejusdem, possunt (prout magis expedire videbitur) reditus ipsorum Monasteriorum in loco convenienti, etiam extra Monasterium conservare, & de eisdem ministrare pro tempore necessitatis ipsis monialibus.

Moniales deputatæ in Officiales reditumum Monasterii a suis superioribus illos administrare possunt sine ullo peccato.

7. *Ad nutum Superiorum amovibiles pertineat.*) Ii autem solum sunt, qui distributionem bonorum habent, nam alios amovere non possunt ad nutum.

Moniales ergo illæ, quæ a Capitulo sui Monasterii in officiales hujusmodi eligi solebant, propter administrationem bonorum immobilium dicti Monasterii, si dicto Monasterio visum fuerit, amoveri possunt.

Licet administrantes bona temporalia Monasteriorum & Officiales possint amoveri ad nutum Superiorum ex hoc Decreto, in eo tamen non comprehenduntur officiales, qui bona temporalia non administrant, sed hoc relinquitur dispositioni juris communis, & statutorum sacræ religionis.

Civitates sunt nonnullæ, quibus a Sede Apostolica concessa fuit administratio bonorum temporalium ex custodia clausuræ, & facultate, hac adhibita moderatione (*ut debent*, videlicet, *& quoad temporalia, & clausuram tantum*) electi ergo a civitate, gubernent Monasteria monialium, cum interventu tamen, & consensu Superiorum dictorum Monasteriorum, & quidem sic ut ipsi laici sint ætatis saltem 40. annorum, & præterea talis gubernationis non possint loqui cum monialibus aut earum Monasteria ingredi, nisi cum necessitas sui officii id postulaverit, & tunc quoque nonnisi in præsentia Superiorum ipsarum monialium.

8. *Nihilque superflui in ea sit,*) Superiorum arbitrio, & præfinitioni stare debent regulares, quoad mobilium superfluitatem, vel convenientiam: nisi de excessu arbitrii constiterit, habita videlicet ratione personæ, officii, & regularis status paupertatisque, quam professi sunt, & cæterarum iridem qualitatum.

9. *Nihil etiam, quod sit necessarium.*) Superiore quamtumvis requisito, necessaria suis regularibus negante, vel subtrahente, licet ipsis clam, vel eo invito, illa sibi comparare seu retinere, etiamsi ideo necessaria negentur, quia monasterii facultates non suppetunt, si præfata necessitas sit ad individui sustentationem.

Superiores hoc caput declarare & interpretari non possunt.

Si moniales victui, & vitæ suæ aliter consulere non possint, nisi sustentarentur artificio operum, quæ manibus elaborantur ac efficiuntur, non prohibentur earum rerum emptiones, & venditiones facere, modo stricta earum & honesta clausura servetur, prout illarum institura, & Concil. Trid. Decreta postulant. Infra *cap.* 3. §. *In prædictis*.

Præsupposito quod Superiores Regularium non possint eis concedere licentiam possidendi immobilia superflua, juxta novissimam decisionem Congregationis, per talem licentiam regulares ipsa immobilia vel mobilia superflua possidentes, a culpa, vel a pœna non excusantur. Nec credendum est Superioribus asserentibus se posse concedere licentiam possidendi mobilia aut immobilia superflua.

10. *Biennio activa & passiva voce privatus sit.*) In omnibus actibus Capitularibus, non tamen in electionibus hoc intelligitur.

REMISSIONES.

a Vide Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 2. *quæst.* 57. *art.* 2. *& quæst.* 47. *art.* 3. *& quæst.* 125. *art.* 4. *& tom.* 3. *quæst.* 29. *art.* 8. 10. *&* 12. Aloys. Ricc. in *Collect. decis. part.* 3. *Collect.* 3191. Late Fr. Joan. de la Crux *de statu religionis, lib.* 1. *cap.* 3. P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 18. *num.* 397. *cum sequent.*

* Vide etiam Franc. Vivi. *decis.* 314. *num.* 12. *lib.* 2. Camil. Borrel. *cons.* 7. *per totum* maxime *num.* 57. Ricc. in *praxi var. resolut. cap.* 194.

ß *Bona immobilia, vel mobilia.*) Sacra Cardin. Congregatio ita censuit: Regulares tam fœminæ, quam masculi, non possunt tenere propria, sed omnia dare debent suis Superioribus, a quibus primo subveniendum est necessitatibus earum, vel eorum, quibus munera destinata fuerunt. Itaque monialibus non licet possidere propria, & si quid legatum, relictum, datum, donatumve fuerit, vel earum labore, vel industria partum, tradi debet Abbatissæ, quæ ex eo primum monialis ipsius, cujus causa id quæritum est, necessitati providebit, reliquum conferre debet in usum Monasterii, referunt Navar. in *Comment. 2. de Regularib. num.* 18. *& in tract. de Reditib. Eccles. quæst.* 1. *num.* 84. P. Azor. *instit. Moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 19. *quæst.* 2. *prope finem.*

γ An liceat Monialibus fœminis nutu, & consensu Superiorum retinere & possidere reditus, sive census certos ad vitam sibi a parentibus, propinquis, vel amicis assignatos ad suæ vitæ usus necessarios? Vide Sylvester. in *summæ verbo, Religio* 6. *num.* 7. *vers. Tertium*, Cord. *tract. Casuum conscientiæ, quæst.* 54. Petr. Navar. *de Restit. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 1. *a num.* 166. Barthol. Humald. *l.* 14. *glos.* 2. *tit.* 7. *part.* 1. Navat. *Comment. de Regul. num.* 14. P. Azor. *d. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 9. *quæst.* 2. Latissime Fr. Joan. de la Crux *de statu religionis. lib.* 1. *cap.* 3. *dubit.* 2. ubi resolvit religiosos habentes census, & reditus annuos, non peccare & asserit Concilii prohibitionem habere tantum locum in reditibus, ut propriis, & irrevocabilibus per Prælatos, & sine eorum licentia distrahendis: dicit etiam Clem. VIII. in Motu, qui incipit Religiosæ Congregationis, edito 3. Kal. Jul. anni 1594. multa vetare religiosis utriusque sexus excepto Militaribus, circa largitionem munerum.

δ An Monachus factus Episcopus habeat bonorum, seu fructuum dominium, & proprietatem? Negant D. Thom. 2. 2. *quæst.* 88. *art.* 11. *ad* 4. *& quæst.* 185. *art.* 8. Navar. *de Reditib. Ecclesiast. p.* 1. *defens. monitu* 11. *&* 13. P. Molin. *de Justit. tract.* 2. *disp.* 140. *ad finem*. Petr. Ledesm. in *summæ p.* 2. *tract.* 10. *ad* 4. *& tract.* 32. *cap.* 3. *del estado de los Obispos, concl.* 25. *vers. digo lo tercero*. P. Lessi. *de Justit. lib.* 2. *cap.* 41. *num.* 29. *& cap.* 40. *num.* 113. Ribad. *d. cap.* 18. ubi solus asserit Papam in effectu dispensare cum Religioso Episcopo, ut sit Dominus, & habeat proprietatem reditumum. Et quod possit dispensari cum monacho in sensu divisio, id est, faciendo de monacho non monachum, & extrahendo eum a Religione, resolvunt Valent. *d. tom.* 3. *disp.* 10. *quæst.* 4. *p.* 2. P. Vasquez *disput.* 165. *num.* 104. P. Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 6. P. Lessi *d. cap.* 41. *a num.* 4. P. Valer. Regin. in

praxi fori pœnit. lib. 18. num. 397. vers. neque vero. Motta *lib. 2. cap. 2. §. 7. num. 10.* asserentes *text. in cap. Cum ad monasterium, in fine, de statu Monach.* intelligi in sensu composito, id est, cum monacho manente monacho.

a Quod professio facta cum conditione, pacto, seu modo de retinendo, seu habendo proprio, non valeat, sed vitietur, ex tali adjectione, utpote contra substantiam illius, resolvunt Abb. in *cap. fin. num. 7. de Condition. apposit. & in cap. fin. num. 6. Qui clerici vel voventes*, Bern. *Reg. 521.* Garc. *Reg. 320. num. 2.* Menoch. *lib. 3. de succes. creat. §. 21. num. 177.* Spin. in *Speculo testam. gloss. 12. num. 12.* Cæval. *comm. contra comman. quæst. 85.* Fr. Ludov. Lop. in *instr. Conscient. tom. 2. p. 2. cap. 42. circa finem.* P. Lessi. *de Justit. lib. 2. cap. 41. num. 63.* Joan. Ramirez. *de Confirmat.* D. *Jacobi, cap. 11. a num. 18.* P. Azor. *d. p. 1. lib. 12. cap. 5. quæst. 2.* asserentes etiam, *text. in d. cap. fin. Qui Clerici, vel Monachi*, intelligi de retentione, seu reservatione bonorum ad usum profitentis in domo propria pro suis necessitatibus, tamquam obedientiarii, & ex voluntate Prælatis.

† *Tamquam propriæ.*) Vide Hondedeum in *cons. 78. n. 12. vol. 2.*

* *Conventuique incorporentur.*) Vide Panorm. in *cap. ne religiosi, num. 3. de regular.* Trevisan. *decis. 41. num. 6. lib. 1. decis. 30.* Rod. *lib.* post Zabarel. *cons. 6. num. 2.* Menoch. *cons. 722. ex num. 59.* Honded. *cons. 76. num. 12. vol. 2.*

† *Alicui regulari concedere, &c.*) Vide Navar. *cons. 20. ex num. 2. lib. 3. de regularib.* Rotam noviss. *decis. 216. num. 12. p. 2. diverf.* Honded. *d. cons. 78. num. 44. vol. 2.*

* *Nihil etiam, quod sit necessarium eis denegetur, &c.*) Juxta illud Apostoli ad *Tim. 1. cap. 6. & Lucæ actuum 4.* Borrel. *d. cons. 17. n. 64.*

ζ *Quod si quis aliter, &c.*) Vide Nav. in *cap. non dicatis 12. quæst. 2. notab. 1. num. 33. 41. 48. cum seqq. & in cap. Nullum 18. quæst. 2. num. 3. cum seqq.* Lud. Beja Resp. *casuum consc. p. 3. casu 36. fol. 380. & p. 4. casu 17. fol. 418. & casu 32. fol. 458.*

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice sub discursu 34. Card. de Luca.*

CAPUT III.

Omnia monasteria, præter monasteria Minorum de Observantia & Capucinorum, possunt possidere bona immobilia. Plures non recipiantur in monasteriis, quam honeste sustentari possint ex reditibus aut Eleemosynis.

a COncedit sancta Synodus omnibus monasteriis, & domibus tam virorum, quam mulierum, & mendicantium, (*a*) exceptis domibus fratrum Sancti Francisci, † Capucinorum, & eorum, 1. β qui Minorum de Observantia vocantur, etiam quibus aut ex constitutionibus suis erat prohibitum, aut ex privilegio Apostolico non erat concessum, ut deinceps 2. bona immobilia * eis possidere liceat. † Quod si aliqua loca ex prædictis ‡ quibus auctoritate Apostolica similia bona possidere permissum erat, eis spoliata sint, eadem omnia illis restituenda esse decernit, (*b*) 3. In prædictis autem monasteriis, & domibus tam virorum, quam mulierum, bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus, 4. γ δ is tantum numerus constituatur, ac in posterum conservetur, qui vel ex reditibus propriis monasteriorum, vel ex consuetis eleemosynis commode possit sustentari, 5. ε nec de cætero similia loca erigantur sine Episcopi, in cujus diœcesi erigenda sunt, licentia prius obtenta.

a cap. qui non incongrue 18. quæst. 2. vers. 4.

b Conft. Art. 4. §. Conf. Mogunt. cum. cap. 2. 8. & 10. auctoritate, de temp. ordinat. cap. ut. de vit. & hon. cleric. & unico 5. & fane ut hoc, de ftatu reli. in 6.

DECLARATIONES.

Congregatio Concilii censuit, posse Episcopum compellere regulares ad publicas processiones accedere recusantes, facultate sibi tributa Decreto Conc. c. 13. *Sess. 25. de regul.* & controversias præcedentia amota omni appellatione componere, ad præscriptum dicti c. 13. observata tamen quoad Regulares & confraternitates, constitutione sanctæ mem. Greg. XIII. de hac re edita.

Nullius 21. Maii 1591.

1. *Qui*

1. *Qui minorum de observantia vocantur.*) Hi possunt perquirere & colligere quascunque eleemosynas exceptis pecuniis. In hac autem exceptione Fratrum minorum de observantia, non comprehenduntur moniales S. Claræ.

Congregatio Concilii censuit, in exemptione Fratrum Minorum de observantia, quæ habetur in Decret. *cap. 3. Sess. 25. de Regul.* exceptis domibus non comprehendi Moniales S. Claræ.

Hispalen. 26. Mart. 1591.

2. *Bona immobilia.*) Executio hujus Decreti competit Episcopis, & regularibus respective, *Pius V. in Bulla publicata 4. Kal. Jun. 1566.*

3. *In prædictis autem.*) Monialibus, quæ non habent aliunde, unde commode se sustentare valeant, licet artificio & manibus propriis victum sibi quærere, dummodo honesta & stricta earum clausura servetur, prout a Concil. Trid. decretum est, & visum est Congregationi, Sup. hujus *sess. c. 2. §. monialex.*

4. *Is tantum numerus.*) Ordinarii monialiumque Superiores nullatenus permittere debent, ut plures in illarum Monasterium recipiantur, quam ex propriis monasterii redditibus vel consuetis eleemosynis possint sustentari.

In constituendo ergo numero monialium observari debet hujus Capituli Decretum. De dotibus autem nihil certi cum eis statutum est; sed prout qualitas personarum & temporum postulabit, est faciendum: nec quod datur a moniali Monasterium ingrediente, dotis nomine proprie vocari debet, sed dicendum est, quod id tribuatur pro alimentis ac necessaria sustentatione personæ, quæ monasterium ingressa est.

5. *Nec de cætero similia loca erigantur.*) Monachi non possunt Monasteria ædificare in Parochia, in qua ea non habent, sine cognitione & licentia Papæ, ex Decreto Congregationis.

Licet nova monasteria erigi sine consensu Episcopi non possunt, fabricæ tamen eorum jam cœptæ sine licentia perfici possunt.

REMISSIONES.

a Vide Navar. in *Tract. de Orat. cap. 22. n. 82.* Fr. Emman. *q. Regul. tom. 3. quæst. 29. art. 14.* P. Azor. *instit. Moral. part. 1. lib. 12. cap. 23. quæst. 8.* Fr. Joan. de la Cruz *de stat. Relig. lib. 1. cap. 4.* * Vide etiam tradita per Rotam noviss. *dec. 730. in recollectis a Farin.* Honded. *cons. 76. num. 24. & 33. vol. 2.* Lud. Molinam *Theol. de justit. & jure tom. 1. disput. 139. colum. 1.* Jo. Steph. Duranti in *suis quæst. notatis utriusque juris quæst. 6.* Grilenzonius *cons. 1. num. 11. & 16.* Navar. *de Regular. commentat. 2. num. 50. & 54.* Menoch. *cons. 1014. anno 13.* & Mantic. *decis. 225.*

† *Fratrum sancti Francisci,*) Vide Hond. *cons. 76. n. 25. & 26. vol. 2.*

β *Qui minorum de Observantia vocantur.*) Sacra Cardinal. Congreg. ita censuit: In hac autem exceptione fratrum Minorum de observantia non comprehenduntur monachi S. Claræ.

* *Ut deinceps bona immobilia, &c.*) Vide Camil. Borrel. *cons. 19. per totum ac præcipue num. 57.*

† *Eis possidere liceat, &c.*) Vide Honded. *dict. cons. 76. num. 3. 7. 8. 28. 29. & sequent.*

γ *Is tantum numerus constituatur, ac in posterum conservetur, qui vel ex reditibus, &c.*) Vide *cap. 1. §. sane, de statu Regular. lib. 6.* Navar. in *tract. de Redditib. Eccles. q. 1. monitu 62.* Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 2. quæst. 48. art. 1.* Zerol. in *praxi Episcop. p. 1. verbo, Moniales, §. 6. p. 235.* Pat. Azor. *instit. Moral. p. 1. lib. 13. cap. 9. quæst. 1.* Quarant. in *Summa Bullarii verbo, Monasteria monialium p. 359.*

δ Utrum cum expletus est numerus personarum religiosarum, quæ ali possunt ex annuis reditibus monasterii, possit aliqua sufficienter dotata cum sua dote super illum numerum admitti? Affirmant Navar. *d. monitu 62.* P. Soar. *de Relig. tract. 3. lib. 4. cap. 9. num. 17.* P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœn. lib. 23. n. 149.* resolventes textum in præsenti cum similibus intelligendum esse prohibere, ne quando plures fœminas monasterium alere non potest quam in eo jam sint, non admittantur aliæ sine dote expensis monasterii alendæ.

ε *Nec de cætero similia loca erigantur tam mulierum, quam virorum sine Episcopi, in cujus diœcesi erigenda sunt, licentia prius obtenta.*) Vide Fr. Emman. *tom. 1. quæst. 23. art. 7. & tom. 2. q. 49. art. 3.* Fr. Joan. de la Cruz *de statu Relig. l. 2. cap. 8.* Zerol. in *praxi Episcop. p. 1. verbo, Monachi, §. 1. & 2.* ubi dicit, sacram Card. Congreg. censuisse in hæc verba: Monachi non possunt ædificare monasteria in Parochia, in qua id non habent sine cognitione, & licentia Papæ.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice sub discursu 35. Card. de Luca.*

CA-

CAPUT IV.

Regularis subjiciens se obsequio alicujus alterius loci aut personæ prætextu pii operis, sine Superioris licentia, puniendus est; sicut & a conventu recedens ad superiores, nisi ab eis fuerit appellatus: Regulares studiose vivant, in communitate.

a PRohibet sancta Synodus, ne quis Regularis, sine sui Superioris licentia, prædicationis, vel lectionis aut cujusvis pii operis prætextu, (a) subjiciat se obsequio alicujus Prælati, Principis, vel Universitatis, vel Communitatis, aut alterius cujuscunque personæ, seu loci; neque ei aliquod privilegium, aut facultas ab aliis super eis obtenta, suffragetur. Quod si contra fecerit, tanquam inobediens, arbitrio Superioris puniatur. β γ Nec liceat Regularibus a suis conventibus recedere, etiam prætextu ad superiores suos, accedendi, nisi ab eisdem missi, aut vocati fuerint. Qui vero sine prædicto mandato, in scriptis obtento, repertus fuerit; ab Ordinariis locorum, i. tanquam desertor sui instituti puniatur. Illi autem, qui studiorum causa ad Universitates mittuntur, in conventibus tantum habitent: alioqui ab Ordinariis contra eos procedatur.

a c. quanto, de off. ord. Clem. ne in agro, §. quia vero, de statu mon.

DECLARATIONES.

1. *Tanquam desertor sui instituti puniatur.*) Sunt igitur tales puniendi, sed non sunt ideo excommunicati per Concilium Tridentinum.

REMISSIONES.

a Vide P. Valer. Reginald. in *praxi fori pœnit. lib.* 18. c. 28. n. 403. *cum sequentib.* Fr. Jo. de la Cruz *de statu Relig. lib.* 1. *c.* 6. *de voto Obedientiæ.*

β *Nec liceat Regularibus a suis conventibus recedere, &c.*) Vide Navar. *Comment.* 2. *de Regularib. n.* 61. *& Comment.* 3. *n.* 50. Fr. Emman. *tom.* 1. *quæst.* 30. *art.* 3. *& 4. & tom.* 2. *quæst.* 53. *art.* 10. Sayr. in *Clavi Regia lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 37. *cum seqq.* P. Azor. *instit. Moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 11. *quæst.* 7. *vers. Cæterum, & quæst.* 8. resolvit tuto religiosum e monasterio fugere posse, cum in eum plus æquo superior sæviverit, si certo, & evidenter constiterit de superioris sævitia.

γ Apud Religiosos adire superiorem ob justum gravamen ad conquerendum de illo, habere vim appellationis, neque id vetare Concilium in præsenti, docet Navar. in *cap. Non dicatis*, 12. *quæst.* 1. *num.* 61. quamvis prædictus accessus ob hanc causam ad superiorem fieret sine licentia, & consensu sui superioris, resolvit Fr. Emman. *tom.* 1. *quæst.* 30. *art.* 3. asserens opinionem D. Bannes in 2. 2. *quæst.* 12. *art.* 1. procedere posse casu, quo non constaret de injustitia gravaminis: qui etiam Fr. Emman. *d. tom.* 1. *quæst.* 29. *art.* 1. refert per sacram Congreg. Illustr. Card. esse interpositum decretum anno Dom. 1587. ut appellatio hoc ordine prosequatur a Guardiano ad Provincialem, a Provinciali ad Generalem, & a Generali ad Protectorem, a Protectore ad sacram Congreg. refert etiam Fr. Joan. de la Cruz *de statu Relig. lib.* 1. *cap.* 6. *dub.* 4.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice sub discursu* 36. *Card. de Luca.*

CAPUT V.

Admonentur Episcopi, ut procurent observari clausuram monasteriorum, adhibito etiam brachio seculari, si necesse fuerit. Qui ingredi valeant licite monasteria, aut egredi. Monasteria monialium exposita malorum hominum prædæ sunt intra urbes tranferenda.

a BOnifacii (a) Octavi constitutionem, quæ incipit, *periculoso*, renovans sancta Synodus, 1. universis Episcopis sub obtestatione divini judicii, & interminatione maledictionis æternæ, præcipit, ut in omnibus monasteriis sibi subjectis, ordinaria, in aliis vero Sedis Apostolicæ auctoritate 2. clausuram Sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter restitui, & ubi inviolata est, conservari maxime procurent; inobedientes, atque contradictores per censuras Ecclesiasticas, aliasque pœnas, quacunque appellatione postposita, compescentes, invocato etiam ad hoc, † si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis. Quod auxilium, ut præbeatur, omnes Christianos Principes hortatur sancta Synodus, & sub excommunicationis pœna, ipso facto incurrenda, omnibus magistratibus sæcularibus injungit. (b)

a c. periculoso, de stat. mon. in 6. Decretal. lib. 6. de Regularium c. 1.

b Conc. Cabilon. 2. c. 37. 62. & 63.

β Nemini autem Sanctimonialium liceat 3. post professionem exire a monasterio etiam ad breve tempus, quocunque prætextu, γ &c. nisi ex aliqua legitima causa, 4. ζ η ab Episcopo approbanda: indultis quibuscunque & privilegiis non obstantibus, (c)

c Conc. Matisco. 2. c. 2. Concil. Arelat. c. 7.

5. ingredi autem intra septa monasterii nemini liceat, ι cujuscunque generis aut conditionis, κ &c. sexus, ξ vel ætatis fuerint, 6. fine Episcopi, vel Superioris * ο licentia, in scriptis obtenta, π sub excommunicationis pœna, ipso facto incurrenda. (d) 7.

d c. definimus, 18. q. 2.

ρ Dare autem tantum Episcopus, σ τ vel Superior licentiam debet in casibus necessariis, neque alius ullo modo possit, etiam vigore cujuscunque 8. facultatis, vel indulti hactenus concessi, vel in posterum concedendi. υ Et quia monasteria Sanctimonialium 9. extra mœnia urbis, vel oppidi constituta, 10. malorum hominum prædæ, & aliis facinoribus 11. sine ulla fæpe custodia sunt exposita, curent Episcopi, & alii Superiores, si ita videbitur expedire, ut sanctimoniales ex iis 12. ad nova, vel antiqua monasteria intra urbes, vel oppida frequentia reducantur, invocato etiam auxilio, si opus fuerit, brachii sæcularis. Impedientes vero, vel non obedientes per censuras Ecclesiasticas parere compellant.

DECLARATIONES.

1. *Universis.*) Episcopi, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, & Episcopi in virtute sanctæ obedientiæ debent publicare in suis civitatibus, & Diœcesibus Bullam Pii V. de clausura monialium & efficaciter servare, juxta formam Bullæ ejusdem.

Episcopus debet providere de iis, quæ faciunt ad clausuram monialium, & aliis earum necessitatibus. Unde & monasteria regularibus subjecta poterit visitare in his omnibus, quæ ad clausuram pertinent.

Censuit Congregatio, Episcopum Diœceseos in Monasteriis alteri Episcopo subjectis, ex Concil. Trid. jus visitandi habere quoad clausuram, & eandem potestatem quoad alia, quam habet in monasteriis regularibus sibi subjectis.

2. *Clausuram Sanctimonialium.*) Moniales Tertiariæ, quæ tria vota substantialia solemniter emiserunt, cogendæ omnino sunt ad observandam clausuram. In aliis autem Tertiariis, quæ dicta vota non emiserunt, servanda est præcise Bulla Pii V. edita Anno 1566. 4. *Kal. Junii*. Sicque declarandum est Breve alias a Pio IV. scriptum Nuntio Hispaniarum pro Tertiariis Hispanis, quæ ea vota non emiserunt, quatenus in eo concessit, ut permanerent prout antea vixerunt. Intelligitur tamen hæc permissio juxta præscriptum dictæ Bullæ, quæ & generaliter in omnibus Tertiariis hujusmodi, ubicunque degentibus, deinceps observetur, nulla habita amplius ratione jussionis factæ ab eodem Pio V. ut ipsis Tertiariis solemniter non professis certus terminus præfigatur ad profitendum, quo elapso si non fuissent professæ, ad domos parentum propinquorumque reverterentur. Cum enim nulla super hac jussione fuerit promulgata Bulla, sed aliquæ tantum literæ, partim a Congregatione Concilii, partim a nonnullis protectoribus regularium, pro quibusdam particularibus harum Tertiariarum Monasteriis scriptæ fuerint, ob id rectius est ad præscriptum dictæ Bullæ jamdiu editæ & passim observatæ redire.

Moniales licet prætendant se subesse suæ propriæ Provincialitiæ, Ordinarius tamen eas coercere debet, toties quoties judicaverit expedire, in iis præsertim, quæ spectant ad clausuram. Concessio etiam alloquendi moniales exemptas, potius ab Episcopo, quam ab alio concedatur.

Bulla

Bulla Sanctissimi Domini nostri, de Tertiariis, prohibet puellis, quod non possint suscipere habitum in Monasterio non clauso: si vero sit clausum, possint.

Monachæ Tertiariæ seu de pœnitentia dictæ, quæ tria substantialia vota solemniter emiserunt, ad præscriptam clausuram perpetuo servandam, per censuras & aliarum pœnarum impositionem, & sæcularis brachii invocationem, omnibusque aliis juris & facti remediis omnino cogendæ sunt & compellendæ. In aliis vero, a quibus hæc tria vota non sunt emissa, servandum est præscriptum Bullæ Pii V. editæ 4. *Kal. Junii*, *Pontificatus sui anno* 1. quæ sic incipit: *Cum pastoralis officii*, ubi vult Tertiarias non professas ab Ordinario & earum superioribus admonendas & inducendas ut profiteantur & post professionem clausuræ se subjiciant: quod si recusaverint, & inventæ fuerint scandalose vivere, esse severissime puniendas. In eadem Bulla Pontifex imperat volentibus vivere sine professione & clausura, ut in futurum nullam personam aliam in suum Ordinem, religionem aut Congregationem recipiant.

Congregatio censuit, comprehendi sub constitutione sanctæ mem. Pii V. *de clausura monialium sub dat. Romæ* 1566. 4. *Kal. Junii*, *anno primo*, quandam religiosam domum *de paupere victu* nuncupatam, quæ castitatis simplex votum emittunt, non autem votum clausuræ & obedientiæ. Proptereæ Monialibus, nolentibus emittere professionem, vel optantibus extra clausuram vivere, omnino interdictum fuit, & prohibitum perpetuo, ut in futurum nullam aliam prorsus in suum Ordinem Congregationemve recipiant. Supra hoc *cap.* §. *Monachæ*.

Censuit Congregatio ob causam concedere, ut monialis possit exire a Monasterio in Ecclesiam exteriorem ipsius Monasterii, ut exercitati possit, ubi sunt reliquiæ. Hac eadem de causa a Sede Apostolica fuit semel concessum, ut in domum parentum accedere possit saltem semel per mensem.

3. *Post Professionem exire.*) Monialibus a monasterio exire non licet, etiam cum causa probabili, nisi adsit communis consensus superioris regularis & Episcopi illius.

4. *Ab Episcopo approbandæ.*) Moniales subjectæ potestati regularium, si sine Bulla & licentia Ordinarii egressæ fuerint, per censuras Ecclesiasticas, & alia juris remedia, debent ipsæ & ipsarum Superiores (de quorum licentia e Monasterio fuerunt egressæ) ab eodem Ordinario puniri: non obstantibus quibuscunque privilegiis.

Exeundi a Monasteriis justam causam hanc moniales non habent, ut curam nepotum suorum gerant, etiamsi nullum alium propinquum haberent nepotes.

Ex causa Sedes Apostol. concessit quibusdam monialibus, ut transirent ad aliud monasterium alterius ordinis, de consensu tamen Superiorum.

5. *Ingredi autem intra septa.*) S. D. N. Gregor. XIII. audita relatione Congregationis approbavit declarationem alias factam a sanctæ memoriæ Pio V. ut liceat mulieribus ingredi prima clausura monasteriorum, quando contingit viros & mulieres in publicis processionibus ire per ea ad Ecclesiam, vel in eis divina celebrare, & non aliter.

Cadavera eorum, qui cupiunt in Monasteriis monialium sepulturæ tradi, respondit S. D. N. Gregorius, poni debere in exteriori Ecclesia, non autem intra clausuram.

Præsupposita declaratione Congregationis alias edita, quod si aliquorum est consuetudo accedendi ad Monasteria Monialium regularibus subjecta, sine licentia Episcopi, ea debeat observari: Dubitatur, an eodem modo attendenda sit consuetudo post Concilium introducta, ut Ordinarii concedant licentiam ingressus ad monasteria regularibus subjecta privative ad ipsos superiores regulares? Congregatio censuit, si consuetudo sit introducta post Concilium, quod ea debeat observari. Et dato, quod a Superioribus regularibus hujusmodi licentiæ ingressus concedi debeant privative ad Ordinarios, an possint tamen Ordinarii aliquam super ipsarum licentiarum concessione superintendentiam habere, & qualem? Congregatio censuit, quod etiam sit servanda consuetudo. Si autem ex aliqua causa expedire judicaret ipsas licentias improbare, ex toto non poterit, verum posset aliquem particularem accedentem impedire, si probabiliter sic expedire videretur.

Ingredi intra septa Monasterii, nec religiosis ipsis licet, etiam ut satisfaciant retentium voluntati, qui in Monasteriis monialium voluerunt quolibet anno anniversarium celebrari, nam hoc casu satisfaciendum est, celebrando anniversarium in exteriori Ecclesia.

Puella introduci potest intra claustra monasterii monialium, ad hoc, ut educetur ibi, etiam absque licentia Ordinarii, quoad Monasteria regularibus subjecta, obrentis tamen licentiis ab ipsa Congregatione causa præsupposita, non autem ex sola licentia Su-

po-

periorum regularium, nec etiam de licentia Ordinarii & Superiorum. Illa autem, quæ habitum regularem suscipere vult, & ibi permanere, potest ibidem commorari per aliquot dies, ut magis perspicere possit, quid agere debeat.

Nobili fœminæ, cujus progenitores Monasterium monialium fundarunt, concessum fuit ex magna causa, ut etiam cum duabus aliis Matronis, bis in anno in illud ingredi possit, dummodo in eo non pernoctet.

Viduis & mulieribus nobilibus, quæ volunt ingredi Monasteria, ut in eis perpetuo vivant, retento sæculari habitu, a Sede Apostolica permittitur, dummodo ingrediantur de consensu Abbatissæ, & majoris partis monialium, & licentia in scriptis a Superiore habita, modestioque habitu incedant, legemque communem clausuræ observent: quod si semel egrediantur, in ea monasteria iterum ingredi non permittantur. Permissum etiam quandoque fuit mulieribus habentibus virum absentem, ad tempus in Monasteriis monialium permanere.

Licet Episcopo vel Superiori in Monasteriis sibi subjectis dare licentiam recipiendi puellas in Monasteriis, & ibi commorandi, ut recte in moribus instruantur, licet nolint religionis habitum suscipere, cum certis tamen conditionibus, non obstante Concilii Tridentini hoc *cap.* Nec vero Concilium Tridentinum prohibet, quin puellæ in Monasteriis monialium, educationis gratia, recipi possint. Quod si forte ratio aliqua vel statutum religionis alicuius monasterii aliter prohiberet, recipiendæ non essent ullo pacto.

Possunt ordinarii jure proprio puellas, de quibus controvertitur, in Monasteriis collocare ad tempus, donec lites finiantur. Attamen puellæ, quæ educationis gratia degunt in Monasteriis, debent ibi manere sine ancillis, nec inde exire, (nisi velint penitus amplius non admitti) & obligatæ sunt ad clausuram, & ad cætera, sicut ipsæ moniales. Idem statutum est de puellis, quæ propter tenues facultates, vel inopiam domi suæ tuto ali nequeunt, siquidem illæ, etiam victu a propinquis suppeditato, sunt in Monasteriis collocandæ. Cæterum puellæ, quæ sunt in Monasteriis monialium educationis gratia, debent restitui patri, quandocunque eas petierit.

Puellis, quæ in Monasteriis educationis gratia sunt, licentiæ dari debent, inde recta ad balnea curandæ valetudinis suæ gratia exeundi, iisdemque permitti debet, ut in idem Monasterium redire possint, si tamen recta a balneis se recipere voluerunt.

Puellæ, quæ de licentia Superioris monasterii, de eo exierunt curandæ valetudinis causa, rursus in eo admitti debent, modo ab earundem Superiore licentiam in scriptis impetrent, & Abbatissæ ac reliquarum monialium accedat consensus. Et in eo vestitu in monasterio manebunt, qui virginali modestiæ ac pudori conveniat, nullamque secum famulam ducant, & dum ibi erunt, servare debent clausuræ eandem legem, quam moniales servant, neque ibi permanere permitti debent ultra ætatis suæ annum 25. quo ex loco si semel exierint, nullam postea reintrandi habeant facultatem.

Episcopus potestatem facit puellæ redeundi & commorandi in Monasterio, in quo alias commorabatur causa educationis, si ex eo exivit morbi sui curandi causa, modo id fecerit de ejus licentia, sed serventur omnes conditiones, quæ alias in litteris hujusmodi præscriptæ fuerunt.

In monasteriis monialium tolerari debent puellæ, quæ delectæ sunt ex hospitalibus & aliis piis locis, donec offeratur facultas eas nubendi, quæ licet inserviant Monasteriis monialium, non possunt tamen privatim cuiquam moniali inservire. Et hæ puellæ, cum producuntur in publicum, omnes processionaliter incedere debent, nec comites illis moniales adjungantur, & confecta processione ad Monasterium revertantur, & quamdiu ibi sunt, clausuram servare teneantur, & reliquam vivendi rationem, prout ipsæ moniales, & nullas secum habere ancillas, nec singulæ inde possunt exire, nisi postea nunquam in idem Monasterium redituræ.

Recte curavit D. Episc. Abulensis, ne Abbatissa & moniales quædam Bernardinæ ancillas sæculares in habitu sæculari agentes, & exire quandocunque vellent ex monasterio prætextu servitii præsumentes, haberent.

Puellæ, quæ propinquis & facultatibus destitutæ sunt, & ideo sine dote in Monasterium adduci non possunt, si misericordiæ causa admissæ fuerunt, tolerari debent in Monasteriis, modo supra dictis legibus obediant, in futurum autem nullæ talis conditionis admittantur.

Neophytæ possunt in Monasteriis monialium manere, si Ordinarii & Abbatissæ monialium earumque Superioris consensus accesserit, ipsæque solæ maneant in Monasteriis, neque inde exeant, nisi in

Mona-

Monasterium amplius postea non rediturae, reliquisque in rebus omnibus, praesertim in iis, quae ad clausuram pertinent, leges servent monialibus praescriptas. Viduae autem, quae viris mortuis honestatis causa se contulerunt in Monasterium, modo sint bonae existimationis & famae, legibusque supradictis monialium pareant, tolerari debent: de caetero tamen nullae hujusmodi recipi debent, nisi moniales fieri velint. At vero mulier saecularis, quae jam est intra septa Monasterii, expellenda est, si isthuc sine licentia Sedis Apostolicae ingressa est, & contra majoris partis monialium intentionem.

Viduae nobiles, quibus permittitur ingredi Monasterium monialium, his conditionibus uti debent, ut nullas secum ducant ancillas, & eo animo ingrediantur, ut nolint inde amplius exire, & dum apud moniales sunt, his clausurae finibus & legibus teneantur, quibus ipsae moniales.

Non potest Episc. licentiam dare viduae Monasterium ingredi volenti, in habitu laicali permanere, etiamsi ibi usque ad finem vitae suae permanere, nec amplius exire vellet, quia in istis nulla adest causa necessaria.

Mulier conjugata, si sit in Monasterio monialium, & constitit quod si inde exierit, versabitur in periculo mortis, in Monasterio relinqui debet, sed sine ancillis & ullo famulatu extraneo, teneturque clausuram & alia, prout ipsae moniales, servare.

Mulier, quae venit in suspicionem adulterii apud maritum, & ob id timet, ne ab eo vis aliqua inferatur, permitti debet, ut ingrediatur monasterium monialium, si modo constitutiones monasterii non repugnent, & accedat consensus Abbatissae, & monialium, & ministri Provincialis, aut alterius earum superioris: sed ingrediatur sine ancillis, & servet clausuram, & reliqua, prout ipsae moniales. Et causa ingressus cessante debet inde exire, & si semel exierit, nunquam postea in idem monasterium ingredi possit. Insuper mulieres, quae sunt in discordia cum maritis, & eorum saevitiam timent, si sunt extra culpam, quamdiu justam timendi causam habuerint, debent, si sunt in monasteriis, tolerari.

Causa infirmitatis monialium, aliquando Sede Apostolica concessit, ut secum retinere possint famulam saecularem cum eisdem legibus clausurae & habitus, quibus supra. Ordinarius tamen hanc facultatem concedere non potest, & de facto concessa revocatur.

Illustribus puellis quae in monasteriis ductis supradictis conditionibus educari permittuntur a Sede Apostolica, ab eadem etiam fuit aliquando dispensatum, ut famulum saecularem haberent cum eisdem legibus.

De virgine uxore N. civis Panormitani, quae separata est a viro in monasterio, scribatur Archiepiscopo Panormitano, ut si exiens ibi subit vitae discrimen, patiatur esse in Monasterio, modo quantum ad clausuram attinet, servet clausuram monialium.

Petitio Comitissae Pignorofae, ut propter fluxum sanguinis possit a marito separari, & cum tribus filiabus puellis in monasterio monialium habitare, rejecta est.

Nobiles & gradu superiores matronae, quae sunt in monasterio admissae, omnes ancillas emittere debent, nec possunt e monasterio exire, nisi in id non redituras, & dum in eo manent, servare debent clausuram & reliqua, sicut ipsae moniales. Itemque de litae Comitissae Sancti Severini, quae interea, dum filius adolescat, voluit ingredi monasterium Neapoli. Responsum est ut ingrediatur, nec inde exeat, nisi non amplius ingredi voluerit, & quamdiu ibi erit, quod ad clausuram attinet, observet regulam monialium.

Non licet Episcopo licentiam dare matri, sororibus & consanguineis, monasterium ingredi causa visitandi filiam vel sorores, quae aliqua gravi infirmitate tenentur, etiam non sine mortis periculo, multo minus, quando filiae aut aliae professionem emittunt, vel habitum suscipiunt religionis.

Congregatio Concilii censuit, non esse permittendum, quampiam mulierem, tametsi Regia dignitate insignitam, vel ex Regia stirpe profectam, fundatricemve, Monasteria Religionis fratrum minorum S. Francisci de Paula intrare.

Saeculares omnes ab ingressu monasteriorum monialium prorsus prohibendi sunt, & monialibus expresse praecipi debet, ne in monasterium ullos saeculares admittant: deinde excommunicationis poena saecularibus ipso facto incurrenda, si ausi fuerint ea monasteria introire, denuntianda est. Nihilominus causa evidentis utilitatis monialium licentia concedenda est ab Ordinario, procuratoribus earum in monasteria ingredi, modo aetas & morum gravitas ea sit, quae eos commendet.

Ordinarius non debet permittere mulieres, quae inhoneste vixerint, in saeculum virginum monasteriis permanere, & praesertim si non consuevit monasterium illud

saltem

tales foeminas admittere, & praedictae mulieres nullam a Superiore monasterii inscriptis licentiam impetraverunt, neque Abbatissae, neque reliquae moniales consenserunt, neque post ingressum monasterii clausuram servaverunt, neque aliquam vivendi rationem, quam moniales servant.

Quandoque fuit ex gratia a Sede Apostolica concessum, ut aliquae mulieres femel ingrediantur septa Monasterii Carthusiensis, cum licentia tamen Superiorum, causa visitandi quandam Capellam. Quoad accessum autem ad colloquium cum monialibus ad crates, servanda est consuetudo ertam in monasteriis subjectis regularibus, alias nemo ex consuetudine possit accedere sine licentia Episcopi.

Licentia ingrediendi obtinenda est a regularibus, quando monasteria ipsis regularibus, non autem Episcopis sunt subjecta. Item potestas accipiendi & dimittendi faculates, ad eos patitet spectare dicitur, qui monasteria habent.

28. April. 1594. Congregatio Concilii censuit, Episcopum non posse impedire a Regularibus, quo minus ingrediatur septa Monasterii ipsis Regularibus subjecti, ad effectum videndi si clausura servata fuerit, nec ne.

19. Jun. 1597. Congregatio Conc. censuit, licentias ingrediendi intra septa Monasteriorum monialium Regularibus saecularibus, ex vera tantum necessitate concedendas, spectare duntaxat ad ipsos superiores Regulares.

27. Julii 1597. Congregatio Concilii censuit, Episcopum posse moniales Regularibus subjectas in iis, quae clausuram concernunt, toties visitare, quoties vere cognoverit expedire.

20. Febr. 1589. 6. *Sine Episcopi vel superioris licentia.*) Cum aliquibus valde conjunctis, vel aliis praecipuis personis, quae necessitatibus monialium subveniunt, non potest Superior dispensare, ut visitent moniales in loco per Superiorem deputato intra septa monasterii, prout Congregatio censuit: quinimo debet cogere dictas moniales ad praecise servandum Decretum Concil. Trident. & Bullam Pii V. de clausura monialium.

27. Julii 1597. Congregatio Concilii censuit, facultatem concedendi licentiam accedendi ad colloquium cum monialibus Regularib s subjectis, spectare ad ipsos superiores Regulares, nisi esset consuetudo legitime praescripta, ut hujusmodi licentia etiam quoad Monasteria, quae Regularibus subsunt, ab Episcopo tantum, vel ab Episcopo & superiori Regulari conjunctim obtineretur, tunc enim consuetudinem esse observandam.

7. *Dare autem tantum Episcopus.*) Nulla est licentia danda introeundi ad tempus septa monasterii monialium, nisi in casibus necessitatis, quorum aliqui explicati fuerunt edicto Vicarii urbis Romae.

Episcopus concedere debet licentiam in casibus necessariis mulieribus honestis, perentibus tamen, quae curam habent de Monasteriis Convertitarum.

Tollantur Ecclesiae, quae sunt intra clausura monasterii ex Decreto Concil. Trident. & alibi collocentur.

Regulares adeuntes monasteria monialium sine licentia Episcopi, incidant in poenam excommunicationis, quam Episcop, suo edicto proposuit. Sic Congregatio censuit, 9. Apr. 1587. Si tamen Regulares illi haberent ex privilegio, quod non possent excommunicari, non erunt excommunicati, sed debebunt puniri a suis superioribus alia poena. Et regulares sic excommunicati non possunt absolvi a suis superioribus, sed ab Episcopo, qui sibi hanc facultatem reservavit.

8. *Facultatis vel indulsi.*) Mulieres cujuscunque sint status aut conditionis praetextu confessionalium, aut aliarum literarum Apostolicarum, ingredientes domos & monasteria Carthusiensium & aliorum regularium ordinum, etiam mendicantium, excommunicationem ipso facto incurrunt, cujus absolutio Romano Pontifici reservatur, excepto mortis articulo. Pius V. in constitutione regularium personarum publicata 25. Octobr. 1566.

9. *Extra moenia urbis vel oppidi constituta.*) Monasteria monialium extra moenia urbis, & oppidi (etiam posito, quod ea sint exempta & immediate Sedi Apost. subjecta) possunt Ordinarii tanquam Sedis Apostolicae delegati, intra urbis moenia transferre juxta hoc Decretum.

Quando vero ex permissu Sedis Apost. transferuntur moniales de loco ad locum, translatio debet fieri in aurora, ut nonnisi a paucis conspiciantur. Deducantur autem a personis gravibus & honestis, ac proximioribus seu conjunctis.

10. *Malorum hominum praedae.*) Moniales, quae habent monasteria exposita excursioni Piratarum, & aliorum malorum hominum, in monasterio urbano ejusdem ordinis collocari debent: non sint tamen in plura urbana monasteria distribuendae, dum proprium aedificatur, quia hoc non convenit statutis ejusdem monasterii.

11. *Sine ulla saepe custodia sunt exposita.*) Non habet locum hoc decretum in illis monasteriis, quae longe distant ab urbibus,

vel

vel oppidis & a frequentissimo pago circumcirca custodiuntur.

12. *Ad nova vel antiqua monasteria.*) Translatio monasterii monialium, cui imminet scandalum, est facienda ad aliud ejusdem ordinis monasterium, nec reditus monasterii translati sunt isti monasterio applicandi, sed uniendi sunt monasterio, in quod fuit translatum, licet non possit de Seminario providere. Translatio monialium de uno loco ad alium ejusdem ordinis est facienda propter supervenientiam aeris pestilentis. Monachæ Collegii Nolani propter pestilentem quendam aquæ defluxum ex vicino monte, petierunt transitum ad aliud monasterium sub eadem regula, & fuit scriptum Episcopo Nolano, ut si ita est, benigne concederet.

Quando restaurantur monasteria, si hoc expedire probatur, permittum est, ut novitiæ moniales ad alium locum transferantur, donec perficiatur opus.

13. *Reducantur.*) Unio monasteriorum monialium facienda est, cum legitima causa subest, accedente ad id Papæ auctoritate.

In Sexto tit. de statu Regularium.

PEriculoso & detestabili quarundam monialium statui, (quæ honestatis laxatis habenis, & monachali modestia sexusque verecundia impudenter abjectis, extra sua monasteria nonnunquam per habitacula fæcularium personarum discurrunt, & frequenter intra eadem monasteria personas suspectas admittunt, in illius, cui suam integritatem voluntate spontanea devoverant, gravem offensam, religionis opprobrium & scandalum plurimorum) providere salubriter cupientes, præsenti constitutione perpetuo irrefragabiliter valitura, sancimus, universas & singulas moniales præsentes atque futuras, cujuscunque Religionis sint vel Ordinis, in quibuslibet mundi partibus existentes, sub perpetua in suis monasteriis debere de cætero permanere clausura: ita quod nulli earum Religionem tacite vel expresse professæ, sit vel esse valeat quacunque ratione vel causa, (nisi forte tanto, & tali morbo evidenter earum aliquam laborare constaret, quod non posset cum aliis absque gravi periculo seu scandalo commorari) monasteria ipsa deinceps egrediendi facultas: nullique aliq arenus inhonestæ personæ, nec etiam honestæ, (nisi rationibus & manifesta causa existat, ac de illius ad quem pertinuerit, speciali licentia) ingressus vel accessus pateat ad easdem: ut sic a publicis & mundanis conspectibus separatæ, omnino servite Deo valeant liberius, & (lasciviendi opportunitate sublata) eidem corda sua & corpora in omni sanctimonia diligentius custodire. Sane ut hoc salutare statutum commodius valeat observari, districtius inhibemus, ne in monasteriis Ordinum non mendicantium aliquæ recipiantur de cætero in sorores; nisi quot poterunt de ipsorum monasteriorum bonis sive proventibus, absque penuria sustentari: si secus actum fuerit, irritum decernentes.

Verum quando Abbatissa vel Priotissa cujusvis monasterii pro feudo, quod monasterium ipsum tenet ab aliquo Principe seu domino temporali, sibi debebit homagium, vel fidelitatis sacramentum præstare, (nisi quod per procuratorem illud præstet, possit efficere apud eum) de monasterio cum honesta & decenti societate exire poterit eo casu licenter, homagio facto quam primum commode poterit, seu fidelitatis præstito sacramento, ad ipsum monasterium e vestigio revertura: quod si in fraudem residentiæ sive moræ claustralis, nihil fiat omnino.

Porro ne moniales causam seu occasionem habeant evagandi, Principes sæculares ac alios dominos temporales rogamus, requirimus, & obsecramus per viscera misericordiæ JESU Christi eisdem in remissionem peccaminum nihilominus suadentes, quod Abbatissas ipsas & Priotissas ac monniales quascunque monasteriorum suorum curam, administrationem, negotiave gerentes, quibuscunque nominibus censeantur, per procuratores in suis tribunalibus seu curiis litigare permittant: ne pro constituendis procuratoribus, (qui adornati in aliquibus partibus nunc eupantur) seu aliis hujusmodi rationabili atque sanctæ obtemperare nolentes, cum sit juri contrarium quod mulieres, (præsertim religiosæ) per seipsas litigare cogantur, & a via deviet honestatis, & periculum animarum inducat, ad hoc per suos Ordinarios Ecclesiasticos censura Ecclesiastica compellantur, Episcopis autem & aliis Prælatis superioribus & inferioribus quibuscunque injungimus, quod & ipsi causas seu negotia, quæ præfatæ moniales habebunt, agere coram ipsis aut in curiis eorundem, sive sint homagia, fidelitatis sacramenta, lites, vel quicquid aliud, ipsa per procuratores earum fieri faciant & tractari.

Et

Et quoniam parum esset condere jura, nisi essent, qui ea executioni debite demandarent, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis & Episcopis universis districte in virtute sanctæ obedientiæ, sub obtestatione divini judicii, & interminatione maledictionis æternæ præcipiendo mandamus, quatenus eorum quilibet in civitate ac diœcesi propria in monasteriis monialium sibi ordinario jure subjectis, sua; in iis vero, quæ ad Romanam immediate spectant Ecclesiam, Sedis Apostolicæ auctoritate, Abbates vero, & alii tam exempti quam non exempti, Prælati Ecclesiarum, monasteriorum, & Ordinum quorumcunque in monasteriis hujusmodi sibi subjectis de clausura convenienti, ubi non est, ipsorum monasteriorum expensis, & fidelium Eleemosynis, quas ad hoc procurent, diligentius facienda, & de ipsis monialibus includendis, quam primum commode poterunt, providere procurent, si divinæ ac nostræ indignationis volucrint acrimoniam evitare: contradictores atque rebelles per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo: invocato ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachii sæcularis. Per hoc autem in monasteriis exemptis Ordinarii nullum jus, quoad alia nullam sibi credant jurisdictionem vel potestatem aliquatenus attributam.

REMISSIONES.

a Vide Navar. in *Man. cap.* 27. *n.* 108. *& in cap. Non dicatis, 12. quæst. 1. n.* 51. *& num.* 72. *& in comment. 4. de Regularib. num.* 39. P. Azor. *instit. Moral. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 8. *a princ.* Zerol. in *praxi Episcop. part.* 1. *verbo, Moniales, §.* 3. *pag.* 234. *&* §. 16. Fr. Emman. *quæst. Regul. tom.* 2. *quæst.* 2. *art.* 7. Aloys. Ricc. in *collect. decis. p.* 4. *collect.* 820. * Grilenzon. *cons.* 64. Guttier. in *q. can. lib.* 1. *cap.* 14.

† *Invocato etiam ad hoc.*) Vide Salzed. ad *Burn. Diaz in prax. can. c.* 251. *novæ edition. ex num.* 5.

b *Nemini autem Sanctimonialium liceat, &c.*) Vide Navar. in *cap. Statuimus* 19. *quæst.* 3. *num.* 47. Guttier. *Canon. lib.* 1. *q.* 14. *a num.* 1. Paul. Fusc. *de Visitat. lib.* 2. *cap.* 18. *a num.* 17. Cened. ad *Sextum collect.* 31. P. Azor. *Instit. Moral. p.* 1. *l.* 12. *cap.* 8. *quæst.* 3. Late Fr. Joan. de la Cruz *de statu Relig. lib.* 1. *cap.* 5. *dub.* 2. *cum seq.*

c *Nisi ex aliqua legitima causa.*) Summus Pontifex Pius V. per suam Extravag. incip. Cura Pastoralis statuit, ut nulla alia ex causa vel occasione, nisi magni incendii, vel infirmitatis, lepræ, aut epidemiæ, Moniales e monasterio exire possint, late refert Jo. de la Cruz *de statu Relig. lib.* 1. *cap.* 5. *dub.* 4.

* An vero liceat Monialibus exire a monasterio ob alias causas præter jam dictas? Vide Navar. *Comment. 4. de Regularib. n.* 48. *& in c. Statuimus, 19. q.* 3. *num.* 49 Guttier. *Canon. lib.* 1. *cap.* 14. *a num.* 7. Cened. ad *Sextum coll.* 31. *num.* 2. P. Azor. *d. cap.* 8. *q.* 2. *vers. Tertio.* Zerol. in *praxi Episcop. p.* 1. *verbo, Moniales, §.* 16. *vers. Secundo dubitatur.* Fr. Joan. de la Cruz *d. dub.* 4. *vers. An vero liceat*, ubi resolvit, illud esse licitum in causis similibus, v. gr. in casu hostium invadentium monasterium, in casu aquæductus, aut ruinæ domus, & aliorum similium, incendio, & in aliis infirmitatibus contagiosis, & nocivis communitati monialium: & in *vers. Secunda conclusio* ait, quod satis pia & probabilis est sententia Navar. in *d. c. Statuimus, num.* 4. extendens dictum Decretum Pii V. ad infirmitatem soli monniali nocivam: cui cexundo a monasterio remedium adhibetur, si alias periculum vitæ, aut gravis & diuturnæ infirmitatis probabiliter timetur. * Stephanus Quarant. *in Summa Bullarii, verb. Monasteria monialium, pag. mihi* 550.

d An sit causa legitima ingrediendi, ut quia mater, aut soror, aut consanguinei ingredi vellent visere filiam aut sororem gravi morbo laborantem? Negative sacram Cardin. Congreg. censuisse testantur Zerol. *dict. verbo, Moniales, §.* 8. *vers. Secundo.* Fr. Emman. *tom.* 1. *quæst.* 64. *a num.* 11. Fr. Joan. de la Cruz *d. cap.* 5. *dub.* 2. *concl.* 3. *not.* 3.

e *Ab Episcopo approbanda.*) An approbatio causæ ad exeundum pro monialibus Religiosis subjectis debeat fieri per suum Generalem, vel Provincialem? Sacram Card. Congreg. censuisse, non tantum licentiam suorum superiorum, sed etiam Episcopi requiri, affirmat Fr. Emman. *q. Regul. tom.* 1. *quæst.* 49. *art.* 6. Sed in Hispania, cum exeunt Moniales, solam superiorum licentiam esse necessariam testatur Fr. Jo. de la Cruz *d. cap.* 5. *dub.* 3.

f An moniales possint transire de uno monasterio ad aliud, vel causa novæ fundationis, vel correctionis, vel reformationis, vel præfectionis? Affirmat auctoritate Episcopi Navar. *cons.* 57. *n.* 6. *de Regul. & cons.* 5. *num.* 3. *&* 6. *de statu Monach.* Sacr. tamen Congregat. censuisse, in his recurrendum esse ad sedem Apostolicam refert

Zerol. in *praxi Episcop. p. 1. verbo, Moniales, §. 16.*

ŏ *Ingredi autem intra septa monasterii nemini licet.*) Quæ personæ ingredi non sint, vide apud Motum prop. Greg. XIII. *pag. mihi* 709. & Concil. Brachar. 4. *act.* 5. *de Monialibus*. Avilas ad *cap.* 1. *Præter. fol.* 30. *num.* 29. Lælii. Zech. *de Casibus reservatis casu* 10. *in princip.* Paul. Fusc. *de Visitat. l.* 2. *c.* 18. *a num.* 24. Fr. Emman. *tom.* 1. *quæst.* 46. *art.* 1. *cum seqq. & quæst.* 47. *art.* 4. *cum seqq.* P. Azor. *instit. Moral. p.* 1. *lib.* 13. *c.* 8. *quæst.* 6. Fr. Joan. de la Cruz *de statu Religios. lib.* 1. *cap.* 5. *dub.* 2. † Vide etiam Thom. Cerdan. de Tolleda in *suo tract. visita de la carcel. cap.* 5. *n.* 9. *in fin.*

‡ *Cujuscunque generis & conditionis.*) Summus Pontif. Greg. XIII. Bul. 40. & 41. revocat licentias personarum, cujusvis status etiam Ducissarum, Comitissarum, & Marchionissarum, quarum prætextu Monasteria intrare consabantur, & sub excommunicatione sibi reservata præcipit illis, ne istarum licentiarum prætextu monasteria monialium, vel earum loca intrare audeant; nisi in casibus necessariis, & cum licentia superioris in scriptis juxta hunc textum, & Abbatissis, Præsidentibus, Conventibus, atque aliis superioribus præcipit sub excommunicatione Papæ reservata, necnon privationis dignitatum, beneficiorum, & officiorum suorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, ne prætextu illarum licentiarum, quemquam dicta monasteria, vel loca ingredi faciant, aut permittant, refert Fr. Joan. de la Cruz *d. dub.* 2. *vers. Prima Conclusio.*

« *Sexus.*) Sacra Card. Congreg. ita censuit: Mulieres, quæ sunt in discordia cum maritis, & eorum fœvitiam timent, si extra culpam sunt, quamdiu justam causam timendi habuerint, debent, si sunt in monasteriis, tolerari, in posterum vero hujusmodi mulieres non debent recipi, refert Zerol. in *praxi Episc. part.* 1. *verbo, Moniales*, §. 12.

» Item Sacra Cardin. Congreg. sic censuit: Si mulier aliqua venerit in suspicionem marito, quod timet, ne ab eo aliqua vis ei inferatur, debet permitti, ut possit ingredi monasterium Monialium, si modo constitutiones monasterii non repugnent, & accedat consensus Superiorum. Abbatissæ & Monialium, & causa cessante ingressus, debet inde exire, & si semel exierit, nunquam postea in idem monasterium ingredi poterit, & tenetur ad clausuram sicut aliæ moniales, & stare sine ancillis, &c. referunt Zerol. *d. verbo, moniale*, §. 12. & Fr. Jo. de la Cruz. *d. cap.* 5. *n.* 2. *concl.* 3. *in fine.*

« Quæ conditiones requirantur, ut puellæ educationis causa possint recipi in monasteriis Monialium, vide apud Steph. Quarant. in *Summa Bullarii, verb. Monasteria monialium, pag.* 346. Fr. Joan. de la Cruz *d. dub.* 2. *prope finem*, decem & septem decisiones sacræ Congreg. circa receptionem puellarum, & aliarum mulierum, quoad educationem, & mansionem in Monasteriis, recenset Fr. Emman. *tom.* 1. *quæst.* 46. *art.* 10. optime Zerol. *d. p.* 1. *verbo, Moniales*, §. 10. ubi asserit Sacram Card. Congregationem censuisse, quod puellæ educationis gratia, licet sacro vestitu indutæ non sint, non prohibentur in monasteriis Monialium retineri cum sequentibus conditionibus. 1. Ut, sine ancillis. 2. Ut si semel egrederentur, non amplius possint illuc reverti. 3. Teneantur ad clausuram observandam, quemadmodum ipsæ moniales. 4. Quod recipiantur cum licentia in scriptis superiorum. 5. Et de consensu Abbatissæ. 6. Quod si ob ægritudinem curandam, de licentia tamen superioris, ut supra de consensu Abbatissæ, & monialium exeant a Monasterio, rursus in eo admitti debent cum licentia superioris, & de consensu Abbatissæ & monialium. 7. Quod utantur eo vestimento, quod virginali modestiæ & pudori conveniat. 8. Quod non sint super numerum præfixum. 9. Quod quilibet semestri eis anticipata solvatur portio pro alimentis. 10. Quod sit locus separatus a loco, ubi degunt aliæ moniales professæ, & novitiæ pro dormitione, & laborario. Puellas causa educationis recipi non posse minores septennio, & majores vigesimo quinto dicit per sacram Cardin. Congreg. decisum Zerol. *d. p.* 1. *verbo, Moniales*, §. 11.

▾ An liceat mulieribus intrare monasteria Religiosorum? Negat Fr. Joan. de la Cruz *d. cap.* 5. *dub.* 1. *conclus.* 1. ubi refert Summum Pontif. Pium V. excommunicare cum reservatione mulieres monasteria Religiosorum intrantes, prætextu aliquarum licentiarum, quas ibi revocat, & asserit confirmare Gregor. XIII. imponendo excommunicationem latæ sententiæ dictum ingressum sub prætextu dictarum licentiarum permittentibus, probatque sub dictis decretis non comprehendi Imperatrices, Reginas, Infantes, & ancillas, quas secum deferunt, & *concl.* 3. refert; omnibus mulieribus libere concedi cum aliis Catholicis personis licentiam accedendi ad Monasteria, & loca Regularium, atque eorum claustra, quando in eis Missa, & alia divina officia celebrantur, ac quando processiones fiunt, & quando fidelium cadavera ibi sepeliuntur, atque etiam pro eis suffragia fiunt.

‡ *Vel ætatis fuerint.*) Quod infans discretione carens admittatur ad claustrum Monialium, resolvunt P. Henriq. in *sum. p.* 2. *lib.* 13. *cap.* 42. §. 3. *in gl. lit.* S. Navar. *Comment.* 4. *de Regul. num.* 59. P. Paulus Comitol. *Respons. Moral. lib.* 6. *quæst.* 19. *ad fin. & quæst.* 22. P. Azor. in *institut. Moral. part.* 1. *lib.* 13. *cap.* 8. *quæst.* 5. Fr. Joan. de la Cruz, *d. cap.* 5. *dub.* 2. *concl.* 3. ubi resolvit, quod Concilium excludens omnes cujusvis ætatis, loquitur de habentibus usum rationis, & de illis, qui ad peccatum movere possunt: ut sunt fatui, qui licet intrando non peccent, peccant tamen Moniales eos admittentes, & citat Navar. in *cap. Statuimus*, 19. q. 3. n. 59.

* *Vel superioris.*) Quod Concilium loquatur de illis superioribus, qui habent jurisdictionem ordinariam, non privatam, affirmat Vinc. Grilenzonius in *cons.* 46. *ex n.* 9. & 18. *cum seq.*

‡ *Licentia in scriptis obtenta.*) An necessaria sit licentia in scriptis pro casibus, communiter occurrentibus, ut pro ingressu Medici, Confessoris, Visitatoris, Artificis, & aliorum, quorum repentina opera passim sunt necessaria? Negat Fr. Joan. de la Cruz a *concl.* 3. *notab.* 3.

« *Et sub excommunicationis pœna.*) Quod possint judices Ecclesiastici omnibus magistratibus sæcularibus injungere pœnam excommunicationis, ut præbeant auxilium brachii sæcularis, resolvunt plures Doctores, quos citavi supra *sess.* 24. *de Reform. Matrim. cap.* 8. *num.* 6.

» *Dare autem tantum Episcopus, &c.*) An hoc Decretum includat Episcopos ingredientes Monasteria sibi non subdita sine licentia superiorum in scriptis? Affirmat Navar. *Comment.* 4. *de Regularibus, q.* 14. *num.* 39. *ad med. vers.* 4. Steph. Grat. *discept. forens. cap.* 393. *n.* 5. & 20.

▾ *Vel superior.*) An provisor a Capitulo nominatus sit superior ad licentiam concedendam respectu Monialium Episcopo subditarum? Affirmat Jo. de la Cruz *dict. cap.* 5. *dub.* 2. *concl.* 3. *notab.* 1.

▾ Quod validum sit statutum Episcopi excommunicans accedentes ad Monasteria exempta Monialium subdita Regularibus, qui non subsunt jurisdictioni Episcoporum, existentia intra suam diœcesim, resolvit post Gemini in *cap.* 1. §. & *quoniam, num.* 8. *de statu Regul. lib.* 6. optime Steph. Grat. *discept. forens. cap.* 393. *num.* 23. cum sequentibus, & asserit comprehendere tam subditum, quam non subditum, ex eo, quod Episcopus imponens pœnam cuntiad Monasterium, istuc ire est delinquere, & sic delictum est factum in loco non exempto, licet sit consummatum in loco exempto; quod Ordinarius poterit punire, vide Jason. *cons.* 83. *incip. in casu præsenti col.* 2. *ad med. vers. circa* 2. *dub. n.* 3. *lib.* 3. Roland. *cons.* 33. *n.* 16. *lib.* 3.

u *Et quia Monasteria Sanctimonialium extra mœnia urbis, &c.*) Vide Zerol. in *praxi Episc. part.* 1. *verbo, Moniales*, §. 17. ubi dicit Sacram Cardinal. Congreg. censuisse, istam translationem faciendam esse ad aliud Monasterium ejusdem Ordinis, & hoc quando immineret scandalum, vel propter supereminentem aeris pestilentis cautam, quæ monasterii translatio debet fieri simul cum inroitibus, & reditibus, quos illud habebat.

Vide annot. ad hoc *caput in appendice sub discursu* 36. *Card. de Luca.*

CAPUT VI.

Omnes superiores eligibiles eligantur collatione suffragiorum secretorum: Absentium vota non suppleantur: aliter eligi se permittens existat inhabilis ad omnia officia in religione obtinenda, & electio irrita, &c.

1. « IN electione Superiorum quorumcumque, Abbatum temporalium, & aliorum Officialium, ac Generalium, & Abbatissarum, atque aliarum Præpositarum, quo omnia recte & sine ulla fraude fiant, in primis sancta Synodus districte præcipit, omnes supradictos eligi debere per vota secreta, ita ut singulorum eligentium 2. nomina nunquam publicentur. Nec in posterum liceat, Provinciales, aut Abbates, Priores, 3. aut alios quoscunque Titulares ad effectum electionis faciendæ constituere, aut voces & suffragia absentium supplere. Si vero contra hujus Decreti

constitutionem aliquis electus fuerit; electio irrita sit; & is, qui ad hunc effectum se in Provincialem, Abbatem, aut Priorem creari permiserit, deinceps ad omnia officia in religione obtinenda inhabilis existat, facultatesque super his concessæ eo ipso abrogatæ censeantur; &, si in posterum aliæ concedantur, tanquam subreptitiæ habeantur.

DECLARATIONES.

1. *In electione Superiorum quorumcumque.*) Congregatio censuit, electionem esse nullam: quando aliqui ex electoribus unam schedulam recipiunt, unico nomine scriptam, & nomen electi notum scribæ vel alteri, reponunt in capsula. Similiter, quando accipiunt de manu scribæ duas schedulas & unam, quam voluerint, reponunt, alteram scindunt. Et scriba poterit revelare talem, qui habuit tantum unam schedulam, vel talem, qui habuit duas. Monendus est autem sic electus, non legitime se electum fuisse. Et si fuisset conscius fraudis, esset puniendus & admonendus, ut petat a Sanctissimo confirmationem.

Et Abbatissarum.) In electione Abbatissæ, de qua hic, Episcopus potest cum suo Vicario vel Secretario, vel alio ab ipso sumpto vota singularum monialium ore tenus expressa audire.

In electione Abbatissarum vota ore tenus accipi possunt a Superioribus, cum duobus testibus.

Ubi sunt tres vocales, quorum unus potest eligi in discretum, & per consequens necesse est, ut alter aliorum duorum, qui remanent, det alteri vocem suam, & ita electio non potest esse secreta, dubitatum fuit, an possit fieri electio discreti, quæ non sit contra hujus decreti formam; Congregatio censuit posse, si ita status religionis permittit, &c.

Si electi fuerint in Superioribus aliqui, ut puta quatuor, qui vota omnium recipiant, electio reputabitur Canonica & secreta, *c. Quæ propter de electione.*

Electio Abbatissæ, facta per vota non secreta, per ignorantiam hujus Decreti, non valet regulariter ac de more, nec Episcopus potest dispensare, ut valeat, S.D.N. tamen dispensat, consideratis circumstantiis.

2. *Nomina nunquam publicentur.*) Ita stricte hoc Decretum est intelligendum, ut si post electionem factam in Bullis confirmationis, seu patentibus, exprimerentur nomina eligentium, electio esset nulla.

3. *Aut alios quoscunque titulares.*) Omnes Titulares, quamvis principaliter ad effectum electionis faciendæ constituti sint, sunt tamen prohibiti sua ferre suffragia in electione superiorum: non tamen ii, qui titulares perpetuo sunt, habentes veros titulos suarum Ecclesiarum, a quarum possessione vi excluduntur, ut sunt Priores Angliæ, Ungariæ, Hierosolymæ. Procuratores vero legitime constituti cum generali mandato ad eligendum non excluduntur, dummodo non habeant mandatum de certa persona eligenda, tunc enim votum non esset secretum.

Congregatio Concilii censuit, omnes Titulares, quamvis pluraliter ad effectum electionis constituti non sint, prohibitos esse decreto *cap. 6. Sess. 25. de reg.* ferre suffragia in electione superiorum. Non tamen eos, qui Titulares perpetui sint, habentes veros titulos suarum Ecclesiarum, a quarum possessione vi excluduntur, ut sunt Priores Angliæ, Ungariæ, Hierosolymitani.

Item ex Decreto *dict. cap. 6.* non esse prohibitum superioribus Ordinum, quibus id ex regula conceditur, ut aliquem fratrem idoneum sui loco delegent, seu mittant ad Capituli generalis celebrationem, ut suo nomine electionem faciat, si ex institutis & decretis Religionis suæ, licet superioribus absentibus & legitime impeditis, mittere alium ad Capitulum generale, qui suo loco & nomine in electione suffragium ferat.

REMISSIONES.

α Vide Navar. *conf. 4. sub tit. de Electione & conf. 83. de Regularib.* Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 2. quæst. 51. num. 6. &* 8. Zerol. in *praxi Episc. p. 1. verbo, Abbatissa*, §. 6. *pag.* 28. P. Azor. *instit. Moral. p. 1. lib. 13. cap. 10. quæst. 2.* Aloys. Ricc. in *collect. decis. part. 4. collect. 731.* Quarant. in *summa Bullarii verb. Abbatissa*, ubi refert constitutionem Gregor. XIII. Romæ publicatam die 4. Januar. 1585. incip. Exposuit debitum, quæ in fine sic ait: Districtius inhibentes omnibus, & singulis dictorum Monasteriorum conventibus, superioribus, & personis aliquam Abbatissam, aut aliam Præfectam perpetuam, seu ad vitam, sed triennalem tantum eligere & præficere ullo modo audeant, vel præsumant, & administratione Monasterii per triennium a die finitæ administrationis inchoandum abstineant, quo elapso iterum eligi possunt.

* *Abbatum.*) Vide Franc. Vivium *decis. 314. lib. 2.*

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice sub discursu 37. Card. de Luca.*

CAPUT VII.

Quadragenaria, aut saltem trigenaria eligatur in Abbatissam aut Prioritissam, quæ uni tantum præsit Monasterio, cujus claustra Episcopus non ingrediatur ad votorum receptionem.

α Concil. Carthag. 3. Conc. Agath. c. 29. c. sanctimoniales, 20. q. 1.

1. α Abbatissa, (*a*) & Prioritissa, & quocunque alio nomine Præfecta, vel Præposita appelletur, eligatur non minor annis quadraginta, & quæ octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit. 2. Quod si his qualitatibus non reperiatur in eodem Monasterio, ex alio ejusdem Ordinis eligi possit. Si hoc etiam incommodum Superiori, qui electioni præest, videatur; ex iis, (*b*) quæ in eodem Monasterio annum trigesimum excesserint, & quinque saltem annis post professionem recte vixerint, Episcopo, vel alio Superiore consentiente, eligatur. (*c*) Duobus vero Monasteriis nulla præficiatur. Et, si qua 3. duo vel plura β quocunque modo obtinet, cogatur uno excepto, intra sex menses cætera resignare. Post id vero tempus, nisi resignaverit, omnia ipso jure vacent. 4. Is vero, qui electioni præest, 4. Episcopus, sive alius Superior, claustra Monasterii 5. non ingrediatur; sed ante cancellorum fenestellam 6. vota singularum audiat, vel accipiat. In reliquis serventur singulorum Ordinum, vel Monasteriorum constitutiones.

b c. indemnita ib. de Elect. in 6.

c Conc. Agat. c. 57. c. unum, 21. q. 1. Concil. Cabil. c. 12.

DECLARATIONES.

1. *Abbatissa.*) Licet per quinquennium Abbatissa non permanserit in religione, dum tamen excedat 30. annos, si id facit ad requisitionem suarum monialium de licentia secundæ dignitatis Ecclesiæ Cathedralis, & earum Superioris regularis (dummodo laudabiliter anno superiori se gesserit) debet confirmari per biennium in officio. Quod si confirmationi dictæ Abbatissæ deesset consensus Superioris regularium propter absentiam, servatis iis, quæ hoc *cap.* præscribuntur, ad dictam confirmationem procedendum est.

2. *Quod si his qualitatibus non reperiatur.*) Quando in Monasterio non sunt moniales, quæ habeant qualitates requisitas a Concilio, ut in Abbatissam eligi possint, non est necessaria facultas Apostolica, ut egredi possit illa, quæ ex alio Monasterio est electa, caute tamen deducenda est ad Monasterium, cui est præficienda.

3. *Duo vel plura.*) Congregatio censuit, id procedere in Monasteriis Canonicorum regularium, etiam ubi consuetudo immemorabilis est in contrarium, quæ reformanda est.

Episcopus benedicere debet Abbatissam, si intra annum a die, quo ad illud Monasterium fuit electa, petiit ab Episcopo benedici, & si fit solitum illis Abbatissis benedici, Episcopus benedicit Abbatissam, & consecrat moniales exemptas, & ad ea observanda compellit, si procrastinent.

4. *Episcopus sive alius Superior.*) Hic actus accipiendi vota in electione Abbatissæ delegari potest.

5. *Non ingrediatur.*) Consecratio & benedictio monialium fieri potest in Ecclesia exteriori, adhibitis iis monialibus tantum, quæ erunt necessariæ.

6. *Vota singularum audiat.*) Superior, qui electioni Abbatissarum præest, potest una cum Vicario vel Secretario, vel alio ab Episcopo assumpto, vota singularum monialium, ore tenus expressa audire.

REMISSIONES.

α Vide Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 1. q. 15. art. 3.* Zerol. in *prax. Episc. p. 1. verb. Abbatiss.* §. 1. *pag.* 26. P. Azor. *instit. Moral. p. 1. lib. 13. cap. 10. a princip.* P. Valer. Regin. in *praxi fori pœn. lib. 30. tract. 3. num. 166. in princ.* Nic. Garf. *de Beneficiis, part. 7. cap. 4. n. 42. & 71.*

* Vide etiam Salzed. ad *Bern. Diaz. in prax. canon. cap.* 22. *num.* 25. Vivi. *dec.* 314. *num.* 16. *lib.* 2. Vincent. *de Anna alleg.* 51. *ex num.* 7.

ß Quocunque modo obtineat.) Vide Flamin. *de Resignationib. lib.* 3. *q.* 18. *n.* 40.

γ Is vero, qui electioni præest Episcopus, &c.) Vide Navar. in *cap. Statuimus, q. quæst.* 3. *num.* 59. Fr. Joan. de la Cruz *de statu relig. lib.* 1. *cap.* 5. *dub.* 2. *concl.* 3. *not. b. prope fin.* ubi resolvit, hoc limitandum esse, nisi Prælati prudenter judicent, non posse fieri canonice dictam electionem ipsis non intrantibus, ob inquietudinem monialium, & suspicionem subornationis votorum inter ipsas subortæ, aut ob alias justas causas a superioribus prudenter arbitrandas, & ibi possunt vota recipere.

Vide annotat. ad hoc *caput in appendice sub discursu* 37. *Card. de Luca.*

CAPUT VIII.

Monasteria non habentia Ordinarios regulares visitatores, & non subdita Episcopis, singulis trienniis sese in Congregationes unius vel diversæ provinciæ redigant, & deputati ibidem reforment reformanda, ac visitent: negligentia omittentium id facere, digna est, cui annectatur subjectio respectu Episcopi illius Diœcesis.

a MOnasteria omnia, quæ generalibus Capitulis, aut Episcopis non subsunt, nec suos habent Ordinarios regulares visitatores, sed sub immediata Sedis Apostolicæ protectione, ac directione regi consueverunt, teneantur infra annum a fine præsentis Concilii, & deinde quolibet triennio 1. sese in Congregationes redigere, juxta formam Constitutionis Innocentii III. in (*a*) Concilio generali, quæ incipit: In singulis; ibique certas regulares personas deputare, quæ de modo, & ordine, de prædictis Congregationibus erigendis, ac statutis in eis exequendis deliberent, & statuant. Quod si in his negligentes fuerint, 2. liceat Metropolitano, in cujus Provincia prædicta Monasteria sunt, tanquam Sedis Apostolicæ delegato, eos pro prædictis causis convocare. Quod si infra limites unius Provinciæ non sit sufficiens talium Monasteriorum numerus ad erigendam congregationem, possint duarum, vel trium Provinciarum Monasteria unam facere Congregationem. Ipsis autem Congregationibus constituris, illarum generalia Capitula, & ab illis electi Præsides, vel Visitatores eandem habeant auctoritatem in suæ Congregationis Monasteria, ac regulares in eis commorantes, quam alii Præsides, ac Visitatores in cæteris habent Ordinibus: teneanturque suæ Congregationis Monasteria frequenter visitare; & illorum reformationi incumbere, & ea observare, quæ in sacris Canonibus, & in hoc sacro Concilio sunt decreta. Quod si etiam, Metropolitano instante, prædicta exequi non curaverint; Episcopis, in quorum Diœcesibus loca prædicta sita sunt, tanquam Sedis Apostolicæ delegatis subdantur.

a c. in singulis, de statu monast. Decret. lib. 3.

DECLARATIONES.

1. *Sese in Congregationes redigere.*) Dubitatum fuit a quibusdam, quis numerus requireretur ad legitime convocandum? Congregatio censuit, quod major pars requiratur ad congregandum, quia universitas consistit saltem in duabus partibus.

Rursus ex sententia Congregationis possunt legitime congregati requirere, & monere, non autem compellere quæcunque Monasteria Provinciæ. De Monasteriis vero extra Provinciam, si in ea non sit sufficiens numerus Monasteriorum, idem censuit Congregatio.

Ultimo, si Monasteria sint intra limites, censuit, posse deliberare, & definire quæcunque negotia videbuntur, quia potestas est penes Congregationem istam.

2. *Liceat Metropolitano.*) An convocare Monasteria ad Congregationem faciendam, de qua hoc *cap.* pertineat ad Prælatos tantum, an vero ipsis renuentibus ad ipsos Capitulares, ita ut dispositio Concilii non intret, nisi dara utrorumque negligentia? Congregatio censuit, die 5. Febr. negative, quia Episcopus procedit in sæcularibus, in regularibus vero potestas congregandi spectat ad caput, quia sunt mortui mundo, & Concilium hoc vult, quod Metropolitanus sive Episcopus, in cujus Diœcesi sunt ea Monasteria, tanquam Sedis Apostolicæ delegatus, &c.

Innoc. III. in Concil. Lateranensi cap. 12. *& lib.* 3. *Decretal. De statu monachorum.*

IN singulis regnis sive provinciis fiat de triennio in triennium, salvo jure Diœcesanorum Pontificum, commune Capitulum Abbatum atque Priorum, Abbates proprios non habentium, qui non consueverunt tale Capitulum celebrare, ad quod universi conveniant, præpeditionem Canonicam non habentes, apud unum de Monasteriis ad hoc aptum, hoc adhibito moderamine, ut nullus eorum plus quam sex evectiones, & octo personas adducat. Advocent autem charitative in hujus novitatis primordiis duos Cisterciensis Ordinis Abbates vicinos, ad præstandum sibi consilium & auxilium opportunum, cum sint in hujusmodi capitulis celebrandis ex longa consuetudine plenius informati. Qui absque contradictione duos sibi de ipsis associent, quos viderint expedire. Ac ipsi quatuor præsint Capitulo universo, ita quod ex hoc nullus eorum auctoritatem prælationis assumat. Unde cum expedierit, provida possint deliberatione mutari. Hujusmodi vero Capitulum aliquod certis diebus continue juxta morem Cisterciensis Ordinis celebretur, in quo diligens habeatur tractatus de reformatione Ordinis & observantia Regulari: & quod statutum fuerit, illis quatuor approbantibus ab omnibus inviolabiliter observetur, omni excusatione & contradictione ac appellatione remotis; proviso nihilominus, ubi sequenti termino debeat Capitulum celebrari: & qui convenerint, vitam ducant communem, & faciant proportionabiliter simul omnes communes expensas: ita quod si non omnes potuerint in eisdem, saltem plures simul in diversis domibus commorentur. Ordinentur etiam in eodem Capitulo religiosæ ac circumspectæ personæ, quæ singulas Abbatias ejusdem regni sive provinciæ, non solum monachorum, sed etiam monialium, secundum formam sibi præfixam, vice nostra studeant visitare, corrigentes & reformantes, quæ correctionis & reformationis officio viderint indigere: ita quod si rectorem loci cognoverint ab administratione penitus amovendum, denuntient Episcopo proprio, ut illum amovere procuret; quod si non fecerit, ipsi visitatores hoc referant ad Apostolicæ Sedis examen. Hoc ipsum regulares Canonicos secundum Ordinem sum volumus & præcipimus observare. Si vero in hac novitate quidquam difficultatis emerserit, quod per prædictas personas nequeat expediri, ad Apostolicæ Sedis judicium absque scandalo referatur, cæteris irrefragabiliter observatis, quæ concordi fuerint deliberatione provisa.

Porro diœcesani Episcopi monasteria sibi subjecta ita studeant reformare, ut cum ad ea prædicti visitatores accesserint, plus in illis inveniant quod commendatione, quam quod correctione sit dignum; attentissime præcaventes, ne per eos dicta monasteria indebitis oneribus aggraventur. Quia sic volumus superiorum jura servari, ut inferiorum nolimus injurias sustinere. Ad hoc stricte præcipimus tam diœcesanis Episcopis, quam personis, quæ præerunt Capitulis celebrandis, ut per censuram Ecclesiasticam appellatione remota, compescant advocatos, patronos, vicedominos, rectores & consules, magnates & milites, seu quoslibet alios, ne monasteria præsumant offendere in personis ac rebus. Et si forsitan offenderint, eos ad satisfactionem compellere non omittant, ut liberius & quietius omnipotenti Deo valeant famulari.

REMISSIONES.

ß Vide Navar. *Comment.* 3. *Regular. num.* 3. *vers.* 6. *& in cap. Statuimus*, 19. *q.* 3. *num.* 22. *vers.* 41.

CAPUT IX.

Monasteria monialium immediate subjecta Sedi Apostolicæ gubernentur ab Episcopis; alia autem a deputatis in Capitulis generalibus vel aliis Regularibus.

MOnasteria Sanctimonialium, sanctæ Sedi Apostolicæ immediate subjecta, etiam sub nomine Capitulorum sancti Petri, vel sancti Joannis, vel alias quomodocunque nuncupentur, 1. ab Episcopis, tanquam dictæ

Sedis delegatis, (*a*) 2. gubernentur, non obstantibus quibuscunque. Quæ vero a deputatis in Capitulis generalibus 3. vel ab aliis Regularibus reguntur; sub eorum cura, & custodia relinquantur. *

a c. cognovimus, 18. q. 2.

DECLARATIONES.

1. *Ab Episcopis.*) Moniales Sancti Spiritus in Saxonia gubernandæ sunt ab Episcopis.

2. *Gubernentur.*) Spirituali gubernio, non autem temporali.

Per hoc Decretum nulla jurisdictio concessa est Episcopis in Monasteria Sedi Apostolicæ immediate subjecta, nisi in concernentibus spiritualia, in temporalibus vero nihil agere possunt. Magistratus sæculares non debent regere Monasteria monialium, quæ sunt immunia privilegio, vel indulto Apostolico, sed sunt sub jurisdictione Ordinarii, in iis duntaxat rebus, quæ ad veram rationem spiritualem pertinent, in reliquis vero non possunt se intromittere.

Episcopus, qui est in quasi possessione visitandi moniales aliquot, potest in dicta possessione perseverare, salvum tamen manet jus dictis monialibus in petitorio.

Episcopus visitans Monasterium tanquam Abbas, non tanquam Episcopus, non acquirit possessionem visitandi Episcopo.

3. *Vel ab aliis regularibus reguntur.*) Ex sententia Congregationis Concilii nullam auctoritatem vel jurisdictionem possunt sibi Ordinarii vendicare ex Decretis Concilii Tridentini in Confessarios monialium, quæ subjectæ sint Regularibus. Infra c. 10. §. *Præter.*

REMISSIONES.

* Declarationes aliquas Sacræ Congregationis in propositio refert Joan. Gallemart *in præsenti fol. 537. & seqq.*

CAPUT X.

Mensibus singulis confiteantur & communicent Sanctimoniales, quibus dare potest Episcopus Confessarium extraordinarium, ut ei peccata detegant, si confiteri sacramentaliter voluerint bis aut ter in anno, &c.

ATtendant diligenter Episcopi, & cæteri Superiores Monasteriorum Sanctimonialium, ut in constitutionibus earum a admoneantur Sanctimoniales, (*a*) ut β saltem semel singulis mensibus Confessionem peccatorum faciant, & sacrosanctam Eucharistiam suscipiant; ut eo se salutari præsidio muniant ad omnes oppugnationes Dæmonis fortiter superandas. 1. γ Præter Ordinarium autem Confessorem alius extraordinarius 2. ab Episcopo, & aliis Superioribus bis aut ter in anno offeratur; 3. qui omnium Confessiones audire debeat. δ Quod vero sanctissimum Christi corpus intra chorum, vel septa Monasterii, & non in publica Ecclesia conservetur, prohibet sancta Synodus; non obstante quocunque indulto, aut privilegio.

a Clem. 1. quod dictum.

DECLARATIONES.

1. *Præter Ordinarium Confessorem.*) Confessores hujusmodi in Monasteriis monialium, quæ sunt sub cura Regularium, non sunt examinandi ab Episcopo.

Ex facultate tamen hujus Decreti Episcopus potest dare confessorem monialibus subjectis Regularibus, quæ nulla ratione induci possunt, ut suis Regularibus confessoribus peccata confiteantur.

2. *Ab Episcopo.*) Hunc confessarium poterit Episcopus dare Monasteriis etiam non subjectis, & quem maluerit, vel Regularem sc. alicujus Ordinis, vel etiam sæcetodem sæcularem.

Episcopus non habet jurisdictionem in moniales, quæ privilegio vel indulto Papæ sunt immunes, nisi in iis, quæ ad clausuram & ad spiritualium rerum curam pertinent.

3. *Qui omnium Confessiones audire debeat.*) Est in arbitrio tamen cujuscunque monialis, ut extraordinario confiteatur, si voluerit confiteri, quoniam est materia favorabilis.

Sanctissimum Christi Corpus.) Eucharistia non in choro monialium reservetur, sed in choro exteriori, non obstante quacunque consuetudine contraria.

REMISSIONES.

a *Admoneantur.*) Non esse obligatorium præ-

ceptum resolvit P. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 29. num. 73. in fine.*

β *Ut saltem semel singulis mensibus, &c.*) Vide Zerol. in *praxi Episc. p. 1. verbo, Moniales, §. 7. pag. 235.* Fr. Emman. *qu. Regul. tom. 1. q. 26. art. 1.*

γ *Præter Ordinarium, &c.*) Vide Navar. *cons. 19. num. 5. de Pœnit. & Remiss.* Fr. Emman. in *addit. ad Bullam Cruciatæ fol. 185.* & sufficere, si examinatus sit a suo superiori ad audiendas Confessiones Monialium, resolvit P. Azor. *institut. Moral. p. 1. lib. 13. cap. 9. quæst. 2. vers. Quæres an Confessarii.*

δ *Quod vero sanctissimum Christi, &c.*) Vide Fr. Emman. *quæst. Regul. tom. 1. q. 47. art. 4. p. mihi 415.*

CAPUT XI.

Ubicunque imminet cura personarum sæcularium, præter eas, quæ sunt de Monasteriorum familia, visitet Episcopus, & Sacramentorum ministros, etiam ad nutum amovibiles deputet, exceptis Monasteriis Abbatum, Generalium, aut Capitum Ordinum, &c.

1. a IN Monasteriis, seu domibus virorum, seu mulierum, 2. quibus imminet animarum cura personarum sæcularium, præter eas, quæ sunt de illorum Monasteriorum, seu locorum familia, personæ, tam regulares, quam sæculares, hujusmodi curam exercentes, subsint immediate in iis, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum administrationem pertinent 3. jurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi, * in cujus Diœcesi sunt sita. (*a*) Nec ibi aliqui, etiam 4. ad nutum amovibiles, 5. deputentur, nisi de ejusdem consensu, 6. ac prævio examine per eum, aut ejus Vicarium faciendo, excepto Monasterio Cluniacensi cum suis limitibus, & exceptis etiam iis Monasteriis, seu locis, in quibus 7. Abbates, † Generales, aut Capita Ordinum * sedem Ordinariam principalem habent: 8. atque aliis Monasteriis, † seu domibus, in quibus Abbates, aut alii Regularium superiores jurisdictionem Episcopalem, & temporalem in Parochos, & Parochianos exercent: salvo tamen eorum Episcoporum jure, qui majorem in prædicta loca, vel personas jurisdictionem exercent.

a Cap. qui religiosi, 28. q. 2.

DECLARATIONES.

1. *In Monasteriis.*) S. D. N. Pius V. dixit (quicquid Concilium videatur dispositisse in hoc Decreto) exeipiendas eas Ecclesias, in quibus regentes habent spiritualem & temporalem jurisdictionem. Voluit tamen ut in omnibus Ecclesiis Parochialibus, in quibus cura animarum etiam laicorum exercetur, habeant Ordinarii facultatem, eas Ecclesias, & personas in iisdem curam exercentes visitandi & corrigendi, in his duntaxat, quæ ad dictam curam, & sacramentorum administrationem spectant, ita ut ab hoc Decreto nullus censeatur exemptus.

Congregatio Concilii censuit, jurisdictionem tributam Episcopo Decreto Conc. c. 11. *Sess. 25. de Regul.* in personas exercentes curam animarum, & administrationem Sacramentorum, in Monasteriis Regularium, quibus incumbit animarum cura, competere etiam Præpositis jurisdictionem quasi Episcopalem habentibus. Cisterciensis 9. April. 1592.

Item eam jurisdictionem esse cumulativam cum ea, quæ competit superioribus Regularibus; cæterum si Præpositi Decreta hac in re a superioribus Regularium Decretis discrepent, prævalere utique & observanda esse Decreta Præpositi.

2. *Quibus imminet animarum cura.*) Non intendit hoc Decretum privilegiis derogare, nisi in his tantum, quæ ad curam animarum, & actualem Sacramentorum administrationem pertinent, atque concernunt.

3. *Jurisdictioni, visitationi, &c.*) Episcopus habet jus visitandi Parochiam sitam in sua Diœcesi, in iis, quæ spectant ad curam animarum, licet dicta Parochia sit sub cura Canonicorum Regularium, Vicariumque ex ipsis Canonicis Regularibus ab eorum Superioribus nominatum, & prævio examine per Episcopum ipsum, vel ejus Vicarium faciendo idoneum, & approbatum, ad nutum tamen hujus Superioris amovibilem, deputate de-